

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**VOLEYBOLCULARIN BAŞARI MOTİVASYONU
DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF TUĞÇE KAVAS

DANIŞMAN

DOÇ. DR. FİKRET RAMAZANOĞLU

AĞUSTOS 2018

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

VOLEYBOLCULARIN BAŞARI MOTİVASYONU
DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF TUĞÇE KAVAS

DANIŞMAN

DOÇ. DR. FİKRET RAMAZANOĞLU

AĞUSTOS 2018

BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

İmza:

Adı Soyadı : Elif Tuğçe KAVAS

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

'Voleybolcuların Başarı Motivasyonu Düzeylerinin Araştırılması' başlıklı bu yüksek lisans tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim/Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

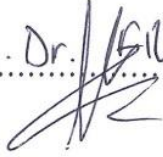
Başkan: ..Doç. Dr. F. Ercet SOYER

Üye: ..Doç. Dr. M. N. İnce... Musa

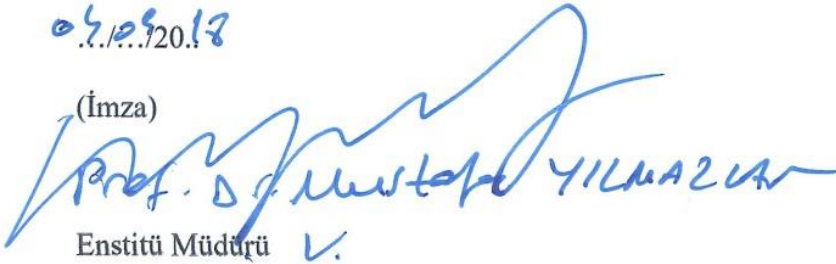
Üye: ..Doç. Dr. / G. Ercet RAMAZANOĞLU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

04.10.2018

(İmza)

Enstitü Müdürü ✓

ÖN SÖZ

Yaptığım bu çalışmada; tezin başlangıcından bitimine kadar desteğini, yönlendirmesini ve ilgisini benden esirgemeyip, yüksek lisans hayatım boyunca bana maddi manevi destek veren sayın danışmanım Doç. Dr. Fikret RAMAZANOĞLU'na teşekkür ederim. Aynı zamanda benden yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. İlimdar YALÇIN'a da şükranlarımı sunarım.

Veri toplama aracı ve verilerin analizi kısmında yardım ve desteklerini gördüğüm Gazi Üniversitesi İstatistik Bölümü'nden değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Esen GÜRBÜZSEL'e, Gazi Üniversitesi İstatistik bölümünden Aybüke ALTINSOY'a ve çalışmaya anket katılımlarıyla destek olan voleybolculara teşekkür ederim.

Çalışma süresince pozitif yorumlarıyla ve destekleriyle her zaman yanımda olan arkadaşlarım Cansu GÜNGÖR ve Cansu YÜKSEKKOL'a teşekkür ederim.

Ayrıca gerek tez sürecim gerekse özel hayatımda, bana her zaman tam destek veren ve yaşamımın her alanında bana inanıp, yanımda olan sevgili Metehan DODURGA'ya özellikle bana gösterdiği sabırdan dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak da hem maddi manevi destek verip, hem de doğumumdan itibaren benden sevgilerini asla esirgemeyen ve bana olan inançlarını her zaman hissettiren canım anneme ve canım babama her zaman yanımda oldukları için teşekkür ederim.

ÖZET

VOLEYBOLCULARIN BAŞARI MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KAVAS, Elif Tuğçe

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilimdalı, Beden Eğitimi ve
Spor Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fikret RAMAZANOĞLU

Ağustos, 2018. xvi + 79 Sayfa.

Bu araştırmanın amacı, voleybolcuların başarı motivasyonu düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılmasıdır.

Araştırma grubunu, Ankara ilinde profesyonel olarak voleybol oynayan 50 gönüllü kadın oluşturmuştur. Sporcuların demografik bilgilerini saptamak amacı ile 6 soruluk ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’, motivasyon düzeyini belirlemek amacıyla ise Willis (1982) tarafından geliştirilen ve Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan 40 soruluk likert tipi Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği kullanılmıştır.

Elden edilen veriler öncelikle bilgisayar programına aktarılıp, daha sonra SPSS paket programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde standart sapma, aritmetik ortalama ve varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Sonuç olarak; araştırmada başarıya yaklaşma ve başarısızlıktan kaçınma, başarı gereksinimi güdüsünde kadın sporcuların lehine anlamlı farklılıklar saptanamamıştır ($p>0.05$). Güç göstermede ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Voleybol, başarı, motivasyon.

ABSTRACT

RESEARCH ABOUT MOTIVATION LEVEL ON SUCCESS OF VOLLEYBALL PLAYERS

KAVAS, Elif Tuğçe

Master Thesis, Psysical Education and Department of Sports Teaching, Branch
of Psysical Education and Sports Education

Supervisor: Assoc. Prof. Fikret RAMAZANOĞLU

August, 2018. xvi + 79 Pages.

This research works on the motivation levels of volleyball players in terms of some variables. The sample group is consisted of 50 female volunteers who plys volleyball professionally in Ankara province.. In order to identify the demographic information of the players, personal information form included 6 questions and in order to determine the motivation level of them likert kind of motivation scale on sports included 40 questions developed by Willis (1982) and translated into Turkish by Tiryaki and Gödelek (1997).

Firstly, the data was transferred to the computer programme and then transferred to SPSS programme. In the analysis of the data in this study, standard deviation, mean and variance analyze were used (ANOVA). The results were tested at $p<0.05$ significance level statistically.

As a result of the study, significant differences couldn't be identified in favor of the female players on being closer to the success, avoiding the unsuccessful and necessity of success. ($p>0.05$). A significant difference was obtained on showing power. ($p<0.05$).

Keywords: Volleyball, success, motivation.

İÇİNDEKİLER

Bildirim	iv
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası	v
Ön Söz.....	vi
Özet.....	vii
Abstract	viii
İçindekiler.....	ix
Tablolar Listesi.....	xiii
Şekiller listesi	xvi
Bölüm I, Giriş	1
1.1 Problem	3
1.2 Alt Problemler	3
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Varsayımlar	4
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Bölüm II, Motivasyon	5
2.1 Motivasyon Kuramları	6
2.1.1 Gereksinim Hiyerarşisi Kuramı	6
2.1.2 Fizyolojik Gereksinimler.....	7
2.1.3 Güven Gereksinimi	7
2.1.4 Sosyal Gereksinimler (Ait Olma ve Sevgi).....	8
2.1.5 Saygınlık Gereksinimi.....	8
2.1.6 Kendini Gerçekleştirme Gereksinimi.....	8
2.1.7 ERG Kuramı	9
2.1.8 Çift Faktör Kuramı	9
2.1.9 Eşitlik (Denkserlik) Kuramı	10

2.1.10 Mcgregor'un X ve Y Kuramı.....	10
2.1.11 Başarı GÜdüsü Kuramı	11
2.2 Sporda Motivasyon	11
2.3 Başarı Motivasyonu	13
2.4 Sporda Başarı Motivasyonu.....	14
2.5 Performans Kavramı	16
2.5.1 Sporda Performansı Arttıran Psikolojik Faktörler	16
2.5.1.1 Uyum	16
2.5.1.2 Grup çeşitliliği.....	16
2.5.1.3 Liderlik	17
2.5.1.4 Grup dinamiğini azaltan etmenler	17
2.5.2 Sporda performansı engelleyen psikolojik faktörler	18
2.5.3 Sporda Sosyal Motivler, Ödüller ve Cezalar	19
2.5.3.1 Yakın dost- sevilmeyen kişi etkisini kullanma	19
2.5.3.2 Seyirci etkisini kullanma	20
2.5.3.3 Rekabet etkisini kullanma.....	20
2.5.3.4 Yakın ilişki ve yeni dostluklar ihtiyacını kullanma	20
2.5.3.5 Hayranların ya da taraftarların etkisini kullanma.....	21
2.5.3.6 Sesli sosyal onayın etkisini kullanma.....	21
2.5.3.7 Sporculara verilecek maddi ödüller.....	21
2.5.3.8 Ödülün veriliş aralıkları ve şeklinin etkisi.....	22
2.5.3.9 Zihinsel antrenman yöntemleri	22
2.5.3.10 Gevşeme antrenmanı	23
2.5.3.11 İnanç antrenmanı	23
2.5.3.12 Hayali ve zihinsel çalışma	23
2.5.3.13 Kendi kendine konuşma ve düşünme	24

2.6 İletişim.....	24
2.6.1 Spor ve İletişim	25
2.6.2 Takım Sporlarında İletişim	27
2.6.3 Antrenör ve Sporcu İletişimi	28
2.7 Voleybol	28
2.7.1 Voleybol Oyuncularının Psikolojik Özellikleri	29
2.7.2 Kadın Voleybolcuların Kişilik Özellikleri	30
2.7.3 Voleybolda Başarı Motivasyonu.....	31
2.7.4 Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	32
2.7.4.1 Yurtdışında yapılan çalışmalar	32
2.7.4.2 Türkiye’de yapılan çalışmalar.....	33
Bölüm III, Yöntem.....	34
3.1 Araştırma Grubu	34
3.2 Veri Toplama Araçları	34
3.2.1 Kişisel Bilgi Formu	34
3.2.2 Willis’in Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği	35
3.3 Verilerin Toplanması ve Analizi.....	36
Bölüm IV, Bulgular	37
4.1 Yaş Gruplarının Ortalamalarını Karşılaştırılması.....	38
4.2 Medeni Durum Ortalamalarını Karşılaştırılması	41
4.3 Eğitim Durumu Ortalamalarını Karşılaştırılması	44
4.4 Antrenör İle Çalışma Yılı Ortalamalarını Karşılaştırılması	47
4.5 Takımda Oynama Yılı Ortalamalarını Karşılaştırılması	51
Bölüm V, Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	59
5.1 Öneriler.....	63
Kaynakça.....	64

Ekler	73
Ek- 1.....	73
Ek- 2.....	74
Özgeçmiş.....	79

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Sporcuların Yaş Değişkeninin Sayısal Dağılımı.	38
Tablo 2. Sporcuların Yaş Değişkeninin Güç gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı....	39
Tablo 3. SporcularınYaş Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı.....	39
Tablo 4. Sporcuların Yaş Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	39
Tablo 5. Sporcuların Yaş Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	40
Tablo 6. Sporcuların Yaş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Yüzdeleri ...	40
Tablo 7. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Sayısal Dağılımı.....	41
Tablo 8. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı.....	41
Tablo 9. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarı gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı.....	42
Tablo 10. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	42
Tablo 11. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı	43
Tablo 12. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Yüzdelik Dağılımları.....	43
Tablo 13. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Sayısal Dağılımı	44
Tablo 14. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı.....	44
Tablo 15. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı.....	45
Tablo 16. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	45
Tablo 17. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı	46

Tablo 18. Sporcuların Eğitim Durumlarına Göre Yüzdelerik Dağılımları	46
Tablo 19. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Sayısal Dağılımı. ...	47
Tablo 20. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı	48
Tablo 21. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı	48
Tablo 22. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı	49
Tablo 23. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	49
Tablo 24. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Yüzdelerik Dağılımı ..	50
Tablo 25. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Sayısal Dağılımı	51
Tablo 26. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı	52
Tablo 27. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı	52
Tablo 28. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı	53
Tablo 29. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	53
Tablo 30. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Sayısal Dağılımı	54
Tablo 31. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Puan Dağılımı.....	55
Tablo 32. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı.....	55
Tablo 33. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı.....	56
Tablo 34. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı.....	56

Tablo 35. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Puan Dağılımı	57
Tablo 36. Sporcuların Aylık Gelirlerine Göre Yüzdelerle Dağılımları.....	57

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Maslow'un Gereksinimler Zinciri (URL 1).....	7
Şekil 2. Herzberg'in Çift Faktör Teorisi (URL 2)	10
Şekil 3. Temel iletişim öğeleri ve süreci (URL 3).....	25

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüz modern dünyasında spor, yaşamımızın olmazsa olmaz bir parçası haline gelmiş ve insanların sorunlardan uzaklaşma, stresi yenme, özgüven geliştirme, fiziki ve ruhsal anlamda kendini geliştirebilmesine büyük olanak sağlamıştır. Genel anlamda spor, kişinin fizyolojik ve psikolojik açıdan sağlamlaşmasını temel alan, sosyal yaşantısını ve davranışlarını düzenleyen, biyolojik, sosyal ve pedagojik bir kavramdır. Bireylerin, bilhassa da gençlerin ve çocukların fiziki ve ruhsal olarak gelişmesinde en büyük ve önemli eğitim faaliyetinin beden eğitimi ve spor olduğu görülmektedir. Spor faaliyetinin, özellikle genç kişilerde yapıcı, yaratıcı, birlik oluşturan bir etkisinin olduğu ve böylelikle ekonomik, kültürel ve sosyal alanda bir katkı sağladığı belirtilmektedir (Yetim, 2015). Buradan da anlaşılacağı gibi sporun kişisel ve toplumsal faydası günümüzde kabul edilmiş bir olgudur.

Spor açısından başarıya ulaşma ve bu aşamadaki etkenleri saptama da spor literatürü açısından ilgi çeken bir konudur. Bu kapsamda önde gelen konulardan biri de sporcu performansıdır. Bu konuda uzun süren çalışmalar yapılmış, bilim insanları sporda performansı etkileyen kavramların incelemesini yıllar boyunca yapmışlardır (Vealey, Hayashi, Garner ve Giacobbi, 1998).

Bütün spor dallarında hedef, başarıya ulaşmada ilgili spor branşının gerektirdiği özelliklerin geliştirilmesi ve sporcu performansının yükseltilmesidir (Wulf, 2007). Bunun için bilim adamları, sporcular ve antrenörler büyük çaba sarf etmektedir. Başarıyı yakalamak, performansı yükseltmek amacıyla uygun antrenman programları, teknik ve taktikler geliştirilmektedir. Bunlar belirlendikten sonra, sporcu performansı izlenmekte ve amaçlanan başarıya ulaşıp, ulaşılmadığı sık sık kontrol edilmektedir.

Performansın çok önemli olduğu spor branşlarından biri de, yaklaşık 100 yıllık bir geçmişe sahip olan ve çeşitli sportif beceriler içeren bir takım sporu olan

voleyboldur. Voleybol sporu, kişinin bireysel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal yönden gelişimine katkı sağlayan bir spordur (Bengü, 1983).

Voleybol, takım sporu olduğu için, bu sporu yapan bireylerin sosyalleşmesi kaçınılmazdır. Voleybolcuların kişisel özelliklerini saptamak için yapılan çalışmalarda Gravelle, Searle ve Jean (1983)'e göre kadın voleybolcuların, başarma ideallerinin yüksek, tertipli, gayret gösteren, enerji dolu, pozitif, özgüveni ve öz saygısı yüksek bireyler olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Başka bir çalışmada ise, Koruç ve Bayar (1992), kadın voleybolcuların sosyal, maceracı, risk almayı seven, sorumluluk sahibi, uysal, kurallara bağlı, itaat eden, kabiliyetli, duyuşsal açıdan denge gösteren, özgüvenli ve toplum hayatını seven bireyler olduklarını belirtmişlerdir (Koruç ve Bayar, 1992).

Sporcuların yüksek tempolu aktivitelere katılmaları ve bunu uzun bir zaman sürecinde sürdürebilmeleri için gerekli olan pek çok kavram bulunmaktadır. Bu kavramların başında da başarı motivasyonu gelmektedir. Başarı motivasyonu, kişilerin fiziksel programlara neden katıldığı, başarıya ulaşmak için zor olanı neden denedikleri, neden gayret gösterdikleri ve bunu neden istikrarlı bir şekilde sürdürdükleri gibi sorulara cevap vermektedir (Öğülmüş, 2002).

Başarı motivasyonu hakkında yapılan çalışmalar, başarıya ulaşma, başarısızlıktan kaçma, güç gösterme, ödül ve ceza, yönetme, kulüp çatısı altındaki iletişim, yaşam tarzı ve arkadaşlık ilişkileri gibi konularda yeteri kadar bilgi sahibi olmayı önemli kılmaktadır (Doğan, 2005).

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm: giriş kısmı olup, araştırmanın problem ve alt problemleri, önemi, varsayımlar ve araştırmanın sınırlılıkları gibi başlıklardan oluşmaktadır.

İkinci bölümde, tezin ana konusu olan motivasyon kavramına yer verilmiş, konu detaylı bir şekilde incelenmiş, kuramlar ve türler açıklanmış; ayrıca sporda motivasyon ve sporda başarı motivasyonu konuları irdelenmiştir. Ayrıca çalışmanın bel kemiği olan voleybol branşı, oyuncuların psikolojik özellikleri, voleybolda başarı motivasyonu ve özellikle kadın voleybolcuların kişilik özellikleri açısından açıklanmış, bölüm sonunda da konuyla ilgili yapılan belli başlı çalışmalara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, gereç ve yöntem başlığı bulunmaktadır. Bu başlık altında araştırmanın amacı açıklanmış olup, kullanılan yöntemler verilmiştir. Bu bölüm, veri toplama teknikleri, kullanılan ölçek ve verilerin analizi gibi kısımlardan oluşmaktadır.

Dördüncü bölümde bulgular yer almaktadır. Bu araştırmalara göre, tezin bulgular kısmında da görülebileceği gibi kadın voleybolcuların başarı motivasyonunda gerekli araç ve tutumlar, müsabaka anında ya da sonrasında buldukları psikolojik durum, kaygı veya beklentileri açıkça görülmüş olup, yorumlanmıştır.

Son olarak beşinci bölümde çalışmanın tartışma ve sonuç kısmı verilmiş, tezde elde edilen sonuçlar ve elde edilen bu sonuçlara benzer çalışmalara yer verilmiştir.

1.1 PROBLEM

Voleybolcuların motivasyon düzeylerinin belirlenmesinde önemli olan etkenler nelerdir ve nelere göre değişmektedir?

1.2 ALT PROBLEMLER

Bu araştırmanın amacı, kadın voleybolcuların kişisel özellikleri baz alınarak, motivasyonlarının başarı performanslarıyla ilişkisini belirlemektir. Bu ana hedef doğrultusunda çalışmada aşağıdaki bazı sorulara cevap aranacaktır.

- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların yaş değişkeni ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?
- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların medeni durum değişkeni ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?
- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların eğitim durumu değişkeni ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?
- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların antrenörleriyle çalışma yılı ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?

- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların takımda oynama yılı ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?
- Ankara ilinde çeşitli kulüplerde yer alan kadın voleybolcuların aylık gelir değişkeni ile motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma var mı?

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmada, voleybolcuların motivasyon düzeylerinin belirlenmesi ile başarıya ulaşmaları için göstermeleri gereken performans arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucu, voleybolcuların motivasyonlarına etki eden çeşitli faktörlerin saptanması ve açıklanması bakımından önem taşımaktadır.

1.4 VARSAYIMLAR

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir:

- Bu araştırmada ele alınan değişkenler dışında farklı değişkenlerin etkisi de söz konusudur. Fakat ele alınan değişkenlerin, araştırmak istenen konuyu yansıttığı varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katkı sağlayan ve anketlerin yapıldığı spor kulüplerindeki kadın voleybolcuların bu araştırmaya tüm içtenlikleriyle katıldığı varsayılmıştır.
- Yapılan anketlerin sonuçlarına göre bir genellemeye ulaşılabileceği varsayılmıştır.

1.5 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma Ankara ilindeki çeşitli kulüplerde faaliyet gösteren toplam 50 kadın voleybolcuyla sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

MOTİVASYON

Motivasyon kelimesi, Latince ‘movere’ kökeninden çıkmış, İngilizce diline ‘to move’ olarak dahil olmuş bir isimdir. Günlük hayatta insanlar tarafından çokça kullanılan bir terim olup, bilimsel çalışma alanlarında çoğunlukla güdüleme olarak kullanılmış, günlük hayatta ve spor çevresinde yoğunlukla motivasyon terimiyle ifade edilmiştir (Abakay, 2010). Yapılan bu çalışmanın temeli spor olduğu ve bilimsel alanda yer aldığı için kavram, bu tezde motivasyon olarak kullanılacaktır.

Motivasyonla ilgili çalışmaları incelediğimizde; kelimenin kökeni konusunda araştırmacılar arasında ortak bir görüş olmadığı açıkça ortadadır. Motivasyonun İngilizcede karşılığı olan ‘motivation’ sözcüğü, Latince ‘hareket etme’ anlamına gelen ‘mot’ kökeninden gelmiş, psikoloji sahasında derinden gelip itici güçlerle amacı hedef alan gayeli tutumlar için kullanılmaktadır ve bu güdüleme sürecinde üç aşama bulunur. Bunlar, kişiyi belirli bir amaca yönelten iç uyarının bulunması, bu amaca ulaşmak için gösterilen tutumlar ve hedefe ulaşmadır (Bora, 2013).

Sporla uğraşan bireyin, spor konusunda bir amacı vardır denilebilir. Özbaydar, bu konu hakkında şu düşüncüyü öne sürmüştür. ‘‘Psikoloji’de bir terim olarak kullanılınca, motiv, organizmayı etkileyerek bir amaç için harekete sevk eden şey demektir. Böylece bir motiv, bir insanın davranışını etkilediği vakit biz o kişinin motivasyonundan bahsederiz (Özbaydar, 1983).’’

Genel olarak motivasyon, insanı eyleme yönlendiren bu tutumların aşırılık ve enerji seviyesini belirgin kılan, davranışlara belli bir izlenecek yol çizen ve bunun sürekliliğini oturtan farklı dahili ve harici etkenlerle beraber tüm bunların işlerliğini içerin biyolojik, fizyolojik ve kültürel iletili bir hal şeklinde yorumlanabilir (Arık, 1996).

Motivasyonun içsel, dışsal ve motivasyonsuzluk kaynakları vardır: (Bora, 2013)

İçsel Motivasyon: Bu motivasyon türünde kişinin tutumun sebebi içseldir ve bireylerin gereksinimlerinden ortaya çıkar.

Dışsal Motivasyon: Davranışın sebebi bireyin dışında, çevrededir. Bu alanda verilen ödüller ve kısıtlamalar, öğretmen, yöneten kişi ve alınan sosyal yardım ve yüreklendirmeler dışsal motivasyonun temellerindedir.

2.1 MOTİVASYON KURAMLARI

Kişilerin başarıya karşı motive olmasını kavramamızı sağlayacak terimler, değişik araştırmacılar tarafından ortaya atılan motivasyon kuramları olarak önümüze gelmektedir. Kuramlar farklı farklı tanımlar ortaya koysa da çoğunlukla, başarı kavramının olduğu koşulları açıkladığından, tüm bu kuramların birbirleri içinde tutarlı olduğu ve her birinin diğerini bütünlendiği söylenebilmektedir (Öğülmüş, 2002).

Bu bağlamda kişilerin denk bir şekilde en üst faydaya erişmelerine neden olacak güdüleri saptamak için araştırmacıların pek çoğu çeşitli kuramlar ileri sürmüştür.

2.1.1 Gereksinim Hiyerarşisi Kuramı

Günümüzde güdüleme kuramları içinde en yaygın ve popüler olanı, Abraham Maslow tarafından geliştirilen gereksinim hiyerarşisi kuramıdır. Bu kuramda Maslow, bireysel gereksinimlerini ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve bunların hiyerarşik bir sistem içinde bulunduğunu öne sürmüştür (Çetinkanat, 2000). Buradaki ihtiyaçlar temel olarak biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlardır.

Maslow, insan davranışlarının yönlenmesinde en önemli etkenin gereksinimler olduğunu savunmuştur (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2005). Güdülemede etkili olan gereksinimleri piramit gibi merdiven şeklinde aşamalı bir düzen içinde düşünmüştür (bkz. Tablo 1). Bu kuramın özünde biyolojik gereksinimler, basamağın üst kısmında ise psikolojik gereksinimler bulunmaktadır. Temelindeki bu gereksinimler karşılanmadan, kişi en yukarıda olan gereksinimlerden etkilenmeyecektir. Bu sebeple, en alt seviyedeki dürtülerden doyum sağlanınca, üst seviyedeki güdülere ulaşabilecektir (Yüksel, 2006).

Şekil 1. Maslow'un Gereksinimler Zinciri (URL 1)

2.1.2 Fizyolojik Gereksinimler

Kuramın başlangıç noktası olarak kabul edilir. Bireyin Homeostatik balansını sürdürebilmesi için ihtiyacı olduğu gereksinimleri (yeme, içme, nefes alma, uyuma, cinsellik ve eylem) içerir. Bunlar sağlandığında da sonraki ihtiyaçlar belirlenir (Onaran, 1981).

2.1.3 Güven Gereksinimi

Bireyin fizyolojiyle ilgili gereksinimlerinin sağlanmasından sonraki durumdur. Bu aşamayı iki şekilde ele almak mümkündür. Birincisi; bireyin yaşadığı toplum içerisinde barınma, korunma (kanun ve yasalar ile), çalışma ortamında fiziksel güvenliğinin sağlanması; ikincisi, günlük yaşamında sağlık kontrollerinin sağlanması, geleceğinin güven altında olmasını sağlayacak sosyal sigorta ve emeklilik haklarında yararlanabileceği bir iş imkânına sahip olması gibi (Sabuncuoğlu, 2005). Spor ortamında güvenlik ise, yapılan sportif aktivite gereği fiziksel sakatlıkların önüne geçebilmek (futbolda tekmelik, boksta kask, eldiven vb.)

ve seyirci saldırganlığını engellemek amacıyla çeşitli önlemlerin alınması olarak değerlendirilebilir (Abakay, 2010).

2.1.4 Sosyal Gereksinimler (Ait Olma Ve Sevgi)

Sosyal gereksinimlerden, fizyolojik ve güvenlik gereksinimlerin giderilmesinden sonra söz edilebilir. Genellikle toplumsal ve bireyler arası ilişkide ortaya çıkıp, hem vermeyi hem de almayı içerir. Aile, aşk, arkadaşlık gibi sevgiye dayalı ilişkiler kurma, bir yere ait olduğunu hissetme gibi gereksinimler bunlardan bazılarıdır. Bu gereksinimlerin eksikliği söz konusu olduğunda bireyler sosyal ilişkisi zayıf, reddedilmiş ve yalnızlığa atılmış hissine kapılırlar (Yüksel, 2006).

2.1.5 Saygılık Gereksinimi

Bu gereksinim, iki alt başlıkta incelenir; (Onaran, 1981)

- Bireyin kendine duyduğu saygı ve güven ile
- Başkalarının beğeni ve saygısının beklenmesidir.

Kişinin özsaygısı ve güven çerçevesinde, dayanıklılık, başarı sağlama, olgunluk, profesyonelleşme ve özgür olma istemleri yer alır. Bu kapsamda da tanınma, prestij, statü sağlama, ün kazanma, üstün olma gibi istekler bireyin bu iki tür saygıyı hak etmiş olmasını önemli hale getirir. Bunlar karşılandığı takdirde bireye kendine güven, değerli olma, kendini yeterli görme hisleri kazandırır.

2.1.6 Kendini Gerçekleştirme Gereksinimi

Gereksinimler hiyerarşisinin en üst basamağında yer alır. Diğer dört basamak yerine getirildiği takdirde ortaya çıkar. Bir bireyin yapmış olduğu işte en üst düzeyde olmayı, diğerlerinden farklı olmayı istemesi, kendi potansiyelini, yaratıcılığını, yeteneklerini gerçekleştirebilmeyi amaçlaması anlamına gelmektedir (Çetinkanat, 2000).

2.1.7 ERG Kuramı

Clayton Alderfer tarafından geliştirilen ve gereksinimler hiyerarşisiyle yakından ilişkili olan bu kuram, Maslow'un teorisini basitleştirmeyi amaçlar. Bu iki kuram arası benzerlikler olmasına rağmen, ERG kuramı hiyerarşik bir yapılanmadan ziyade, ihtiyaçların sırasının kişiden kişiye değişebileceğini öngörmektedir. Burada insanın güdülenmesi için temel olarak üç gereksinimden bahsedilir; (Onaran,1981)

- Varlık Gereksinimleri: Bunlar, fizyolojik hayatı idame ettirmede gereken temel (yemek, su, korunmak), fiziki ve güven ihtiyaçlarını içerir. Maslow'un ilk iki basamağı bu kümede toplanır.
- Gelişme Gereksinimleri: Bir kişinin kendisi veya çevresi üstünde yaratıcı ve üretici kabiliyetlerini kullanma, insanlar üzerinde etki bırakma, yeni yetenekler geliştirme istekleri bu başlık altında toplanır.
- İlişki Gereksinimleri: Bireyin toplumu oluşturan diğer insanlarla olan ilişkileri, duygusal destek, saygı görme, tanınma ve ait olma gereksinimlerini içermektedir. Sosyal gereksinim ve saygınlık gereksinimlerinin bu kümede toplandığı görülür (Çetinkanat, 2000).

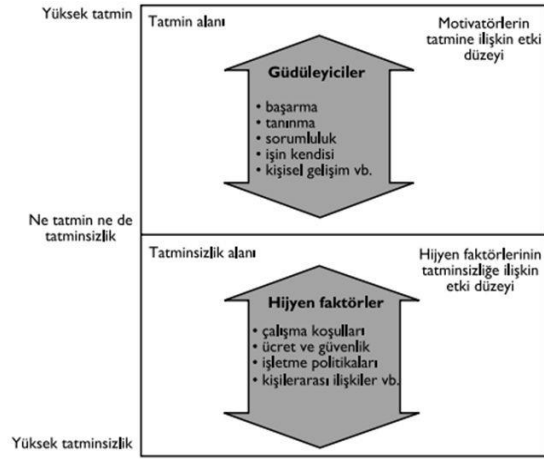
ERG kuramı, içerik olarak gereksinim hiyerarşisi kuramıyla benzerlik göstermektedir. Fizyolojik gereksinimler ile güvenlik gereksinimleri; varlık gereksinimleri kümesinde yer alırken, sosyal ve saygınlık gereksinimleri ilişki gereksinimleri kümesinde yer alır. Kendini gerçekleştirme ile gelişme gereksinimi de birbir benzerlik göstermektedir (Abakay, 2010).

2.1.8 Çift Faktör Kuramı

Herzberg tarafından geliştirilen bu kuram, iş doyumunu ile ilgili kuramlar içinde en önemlilerindedir. Bu kuramda fazladan doyum sağlamayan faktörlere dışsal faktör, çalışma performansını oldukça verimli bir şekilde etkileyen faktörlere ise içsel faktör adı verilmiştir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998).

Bu kuramda, iş doyum düzeyi ve verim arasındaki ilişki incelenir. Herzberg, işin kendisiyle bağlantılı etmenlerin iş doyumuyla ve verimliliğin üst seviyeye taşınmasında olan etkilerinin önemini vurgulamıştır (Gökçe, Şahin ve Bulduklı, 2010).

Herzberg' in Çift Faktör Teorisi

Şekil 2. Herzberg' in Çift Faktör Teorisi (URL 2)

2.1.9 Eşitlik (Denkserlik) Kuramı

Adams tarafından 1960'lı yıllarda aşamalandırılmış olup, bir kişinin ortaya koyduğu işin neticesinde aldığı sonuçlarla, başkasının yine o iş neticesinde kazandığı sonuçların payı karşılaştırıldığında denklik olmazsa adaletli olmayacağı ve dolayısıyla bireyin güdülemesini olumsuz yönde etkileyeceğinden performansını da düşüreceği savunulmaktadır (Çetinkanat, 2000 ve Sabuncuoğlu, 2005).

2.1.10 McGregor'un X ve Y Kuramı

McGregor, X ve Y kuramı adı altında zıt görüşlü iki kuram ortaya atmıştır.

X Kuramı: Bu kuramda kişi çalışmak istemez ve işten olabildiğince kaçma eğiliminde olur. Sorumlu tutulmaktan çekinir, pek hevesli davranmaz ve güven ilk seçimidir. Bundan ötürü, bu kişiler çalışmaya itilmeli, gözlemlenmeli ve hedeflerini başarmaları için gerektiğinde cezalandırma kullanılmalıdır (Bora, 2013).

Y Kuramı: Bu görüşte işten denetleme dışsal denetlemeye tercih edilmiştir. İmkânların oluşturulması, gizil varlığının ölçülmesi, olumsuzlukların giderilmesi, iyi

halde değişime imrendirilmesi ve liderlik yönetime düşen grevlerdendir (Eren, 1989).

2.1.11 Başarı Güdüsü Kuramı

Bu alandaki önemli çalışmalar 1938 yılında Murray tarafından başlatılmış, McClelland, Atkinson ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş, motivlerin eylem için etkili olduğu öne sürülmüştür (Roberts, 1992).

Atkinson'ın düşüncesine bakılacak olursa, başarı güdüsü esasen iki kişilik yapıyı kapsamaktadır. Bu yapılar; başarma ihtiyacı ve başarısız olmaktan kaçma eylemidir. Başarma ihtiyacı "kazanılan başarı sonucunda gururlanma ve doyuma ulaşma deneyimleme niteliği" şeklinde açıklanırken, başarısız olmaktan kaçma eylemi ise "başarısızlıktan çekinme veya mutsuzlukla karşı karşıya kalma durumu" olarak açıklanabilir. Bu da, bu çalışmadaki tutumlarda bahsedilen güdülerin etkisi altında kalınabildiğini gösterir (Cox, 1990).

Başarı motivasyonu, eylemin üstesinden ustalıkla gelme, kusursuz bir şekilde başarıya ulaşma, zorlukları yenme, başkalarına oranla daha iyi sonuca ulaşma şeklinde tanımlanmıştır (Lawrance, 1996). Tüm kişiler, doyuma ulaştıran ve huzura kavuşturan vaziyeti bulma, rahatsızlık verici eylemlerden uzak durmaya yönelirler (Tiryaki, 1997).

Bunlara bakarak başarı motivasyonun, bireyin başarılı olma gayreti, yenilgiyle karşı karşıya gelmesine rağmen ısrarcı olması ve başarıdan elde edeceği gurura yönelmesi olduğu söylenebilir (Weinberg ve Gould, 1995). Başarı motivasyonu teorisinde, bireylerin bir faaliyete katılma nedenleri, başarı için zoru seçmeleri, böylesine fazla çaba gösterdiğini ayrıca bunun nasıl ve ne şekilde sürdüğünü açıklanmaktadır (Hayashi, 1996).

2.2 SPORDA MOTİVASYON

Duygusal ve zihinsel faktörler motivasyonda etkili olmaktadırlar. Yapılan alışmalar, motivasyon sürecinin daha çok zihinsel bir durum olduğunu ortaya koyar. Fakat motivasyon ile duygular arasında da bir bağ bulunur. Bir taraftan, güdülerin tesiriyle

ortaya çıkan çalışmanın başarılı veya başarısız bir şekilde neticelenmesinden dolayı duygusal reaksiyonlar oluşurken başka bir taraftan da duygular tutumları yönlendirmektedir (İkizler, 1993).

Motivasyon kuvveti ve başarı arasındaki ilişki bilhassa spor alanında çok önemlidir. Motive etkisi zayıf olan bir olayın, düşük bir başarı ile sonuçlanması kuvvetle muhtemeldir (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

O sebeple denilebilir ki, sporcuların maçlarda güzel bir performans sergileyebilmeleri, motive olmalarını sağlayacak durumları iyi bilmekten geçmektedir. Buna bakarak, spor ve spor psikolojisinin başında motivasyonun geldiği söylenebilir. Bunun için, sporla alakası olan herkesin motivasyon teriminin üzerinde durması ve bu terimi iyi bilmesi gerekmektedir (Terzioğlu, 1992). Antrenör için belirleyici öge, onu eyleme geçiren bir özelliğinin bulunmasıdır. Onun kişiliği, prensip ve teknikleri, sporcusunu geliştiren ve başarılı kılan değerli etkenlerindedir (Çakıroğlu, 1987).

Antrenörün motivasyonu uygulayabilmesi için sporcusunu iyi tanıması gerekmektedir. Bunlar, sporcunun ekonomik, kültürel ve kişilik özellikleriyle alakalıdır. Bunları öğrenmek amacıyla bir takım denemeler kullanabileceği gibi, gözlem ve verdiği tepkilerden de faydalanabilir. Sonunda elinde olan bu bilgilerle, sporcuya karşı olan yaklaşım tarzına, kullanılan yönteme ve bu yöntemin başarısına da etki yapacaktır (Doğan, 2005).

Antrenör, bunların yanı sıra kendi felsefesini de göz ardı etmemelidir. Eğer yöntemi başarılı sonuç vermiyorsa, bunu düzeltmede nelerin lazım olduğuna kafa yormalıdır. Benimsemiş olduğu felsefenin yarar ve zararlarını bilmelidir. Antrenör, motivasyon için uğraş verirken, ne tür durumlarda başarılı olamadığının bilincinde olmalıdır. Motivasyonun, çalıştırdığı takımın üzerindeki etkisini ve sporcusuna bakarak başarılı olup olmadığını görebilmelidir (Çakıroğlu, 1987).

Tüm bunlar göz önüne alındığında spor motivleri altı grupta incelenebilir: (Sarıkaya ve Sütütemiz, 2004; Şahan, 2010).

- Sporun kendisi ve direkt olarak sporcuyla alakalı motivler: Beden faaliyeti, devinim, belli başlı sportif faaliyetlerinden keyif duyma, kendini bilme ve gelişime açık olma, fiziksel olarak kendini ortaya koyma, bunların yanı sıra korku, heyecan, macera gibi.

- Spor kavramı ve toplum çizgisi içinde sporcunun kendisiyle alakalı olan motivler: toplumsal olarak birbirini etkileme, başka insanlarla beraber spor yaparken keyif duyma gibi.
- Spor eyleminin neticesi ve direkt olarak sporcuyla alakalı motivler: Kendisini onaylayıcı başarı motivi gibi.
- Spor eyleminin sonucu ve toplum çizgisi içinde sporcuyla alakalı motivler: başka kimseler tarafından onay alma, kendini gösterebilme, toplum içinde saygınlık kazanma, üstün olma gibi.
- Daha ilerideki hedefleri gerçekleştirmede araç olarak spor eylemi ve direkt sporcuyla alakalı motivler: Görünüş, sağlık, serbest vakitleri değerlendirme, maddi getiri ya da yolculuk gibi.
- Daha ilerideki hedefleri elde etmek için araç olarak spor eyleminin kendisi ve toplumsal çizgi içinde sporcunun kendisi ile alakalı motivler: Arkadaş edinme, ideoloji, insanlarla anlaşma, şiddet, toplumda kendine yer bulma gibi.

2.3 BAŞARI MOTİVASYONU

Bu kavram, sporcunun bir yarışmaya yaklaşp uzaklaşma yatkınlığı olarak tanımlanabilir. Bu tanıma, başarma arzusu da dahil edilerek bir tanım daha yapılabilir. Birçok sportif hal, bireylerin kazanma isteklerinden, fiziki kabiliyetlerine göre daha çok etkilenirler. Çoğu bireyler diğerlerine oranla başarma güdüsü, arzu ve kararlılık sergilerler ve bu sebeple bir istek duyarlar (Cox, 1990). Gill (1986) ise, başarı motivasyonunu, başarısızlık durumuna direnme, istenilen şeyi başarmaya uğraşma ve belirli olmayan durumları arama şeklinde açıklamıştır.

Başarma ihtiyacı fazla olan insanlar, yaptıkları göreve karşı daha özenlidirler ve bu görevi diğer kişilerden daha iyi yapmaya uğraşırlar. Uygulanan deneylerde yüksek başarılı olma güdüsü duyan kimseler, başarısızlık gösterenlere oranla daha üst seviyede başarılı sonuca ulaşırlar (Cüceloğlu, 1996).

Başarı motivasyonu, bireylerin duygu, düşünce ve eylemleri üstünde çeşitli boyutlarda etki yaratırlar; (Hayashi, 1996 ve Aktop, 2002).

- Etkinliklerin belirlenmesi (mücadele için aynı kabiliyete sahip bir rakibi arayıp onunla mücadele etmek için daha fazla ya da daha az kabiliyete sahip rakipleri seçmek).
- Amaca ulaşmada gösterilen gayretin saptanmasında (hangi aralıklarla antrenman yapıldığı gibi).
- Amaca ulaşmada gösterilecek gayretin düzeyinin saptanması (antrenman esnasında istekli olup olmadığı gibi).
- Zayıflığa veya başarısızlık haline dayanma (her şey daha da kötüleştiğinde ekstra antrenman veya tamamen bırakmak gibi).

Neticede; başarı motivasyonu, bireyin belli bir konuda başarılı olmak için gayreti, mağlubiyetle karşı karşıya gelmesine rağmen ısrarcı olması ve başarıdan elde ettiği gurura doğru yönelmesidir.

2.4 SPORDA BAŞARI MOTİVASYONU

Sporda başarı motivasyonu, spor yapan bireyin ilerideki zamana, yani geleceğe yönelik beklentilerindeki artma neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bir şeyi başarmış olmaktan dolayı alınan keyif ve doyum, ilerideki başarılar açısından spor yapan kişide yeni arzu ve yeni beklemeleşler meydana getirir. Bu motivasyona ‘sporda başarı motivasyonu’ veya ‘ başarı motivasyonu’ denir. Ancak başarı motivasyonuna ait gelişim basamaklarının bir sınırı bulunmaktadır. Her sporcunun yüksek başarı motivasyonu göstermesi beklenemez. Aynı zeka oranındaki, benzer çevrede büyümüş sporcu kişilerin başarı motivasyon oranları her zaman aynı düzeyde değildir. Sporcuyu olumsuz yönde etkileyen şeylerden bir tanesi de sporcunun yaşadıklarıyla bekledikleri arasında zıtlıkların görülmesi ve farkların olmasıdır. Örnek verilecek olursa, bir sporcu bazı hareketleri kolaylıkla yapabildiğinden, benzerlerini de kolayca ve başarılı bir şekilde yapabileceğini düşünüp bir beklentiye girebilir. Ama bunlarda gelişim gösteremez, doğruluk sağlayamaz ya da çok düşük bir seviyede doğruluk sağlarsa umutsuzluğa kapılabilir. Sporcu sık sık başarısızlığa düşerse, ‘kabullenilmiş çaresizlik’ adı verilen durum ortaya çıkar (Aktop, 2002).

Tüm insanlar, kendilerini tatmine ulaştırın ve rahatlık veren durumlara ulaşma, rahatsızlık veren durumlardan ise kaçınma haline girerler. Bu tür durumlar,

motivlerin temelinde de bulunur. Bunlar içinden hangisi daha ağır basarsa o duruma uygun motivler ortaya çıkar. Bunun için başarı motivisi, başarı kavramına yaklaşma ya da başarısız olmaktan kaçma, arkadaşlık motivisi ise saygınlık bekleme ve ret durumuyla karşılaşmaktan sakınma halinde görülmektedir (İkizler, 1997).

Sporda başarı motivasyonu, başkalarıyla yarışma halinde olmayı da kapsayabilmektedir. Sporcu kişinin kendisinin saptadığı performans standardı ile geleceğe yönelik umutlanma ve beklentiler seviyesi, bu yolda ilerlerken karşılaşması olağan engelleri kendi gayreti sayesinde üstesinden gelmeyi başarabilir. O zaman denilebilir ki, başarı motivasyonu, sporcunun tutkularıyla ilişkilidir. Fakat belirlenen ölçütler bir nebze de diğer insanların başarı kazanımlarına bağlı olabilir. Çoğunlukla sporcu bireyin tanıdıkları da onun beklentilerini belirlemede önemli bir göreve sahiptir. Sporcu, ona örnek ya da rakip olarak sunulan sporcuların bir adım önüne geçmeyi başarabilirse, bu başarısı adına standartları kendi belirlememiş ise bu durumdan memnuniyet duymaz ve keyiflenemez. Çevresi istediği için yapmış olmaktan öte bir duygu geliştiremez (Mungan, 1995).

Başarı motivasyonunun günümüzdeki sosyo-zihinsel teorisi (Ames, 1984; Ames&Ancpen, 1988; Dweek 1986; Elliot&Dweek, 1988; Nicholls, 1984) başarıyı tanımlayan iki ana perspektifin bulunduğunu göstermektedir. Bunlar göreve bağlılık ve iradeye bağlılıktır. Göreve bağlılık söz konusu olunca dikkat aktivitesinin öğrenilmesi ve geliştirilmesi mevzu bahistir. İradeye bağlılık söz konusu olduğunda ise ilk hedef, diğerlerinin arasında en iyi olmaktır (Duda,1994).

Sonuç olarak, motivasyon gücü ile başarı-başarısızlık ilişkisinin, sporda fazla önemli olduğu açıktır. Sporda başarı motivasyonunu etkileyen pek çok faktör birbiriyle bağlantılıdır. Başarı motivasyonu bakımından sporcular arasında bireysel farklılıklar olduğu daima göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla beraber, amaçların niteliği ve gerçekçiliği ile seyircilerin varlığı da sporda başarıyı etkileyen faktörlerdendir (Mungan, 1995).

2.5 PERFORMANS KAVRAMI

Performans, fiziksel eforlara uyabilme ve onlara uygun cevap verebilme kapasitesidir. Performans ve uygunluk, kişinin enerji kullanımı kapasitesi (aerobik ve aerobik şartlarda), nöromüsküler fonksiyonu (kas kuvveti, endurans ve teknik) ve psikolojik faktörlerle (kişinin motivasyonu ve taktikler) ölçülerek değerlendirilmektedir (Ergun, 1997). Bununla beraber performans, bireyin uğraştığı spor dalında ulaştığı en üst başarı seviyesidir (İnal, 1998).

2.5.1 Sporda Performansı Arttıran Psikolojik Faktörler

2.5.1.1 Uyum

Grup dinamiği faktörü, gruptakilerin iş yapabilme ve hedefini gerçekleştirebilme kabiliyeti, genellikle grup morali ve grup liderliği kavramıyla ilişkilidir. Fakat grubun morali ve grup liderliğinin işlev kazanması için grup normlarının saptanması gerekir. Grup normları ya kendi kendine oluşur ya da başkaları tarafından oluşturulur. Grup normlarının kendiliğinden oluşması genellikle sporda görülmez. Çünkü sporda grubun normları öncesinde belirlenmiştir. Gruba katılan her yeni kişi, bu normları bilir ve bunlara uymak zorundadır. Fakat takımın gösterdiği başarı ya da başarısızlığa göre bu normlarda değişimler olur. Ancak bu değişimler de genellikle önceden bilinir ve fazla bir uyum çabası gerektirmez. Sporcuların gösterdikleri uyum davranışları grup süreçlerini hem başlatır hem de devam ettirir (Çalışkan, 2001).

2.5.1.2 Grup Çeşitliliği

Gruptaki çeşitlilik, takım birlikteliğinin çok farklı yönlerinin altını çiziyor olabilir. Bunun için çeşitliliği iki çizgide incelemek doğru olacaktır. Bunlar; kolayca saptanan taraflar ve altta kalan taraflardır. Bu ikisi bir araya geldiğinde takımdaki çeşitlilik kendini gösterebilir (Mitchell, 1986).

Ortaya konulan çalışmalarda takım çeşitliliğine nelerin sebep olduğu ya da bunun performansa nasıl yansıdığına ilişkin az bilgi bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar,

çeşitliliğin daha iyi olduğunu bazıları ise takımlar için çeşitliliğin verimlilik açısından sakıncalı olduğunu ileri sürmüşlerdir (Laçınler, 1997).

2.5.1.3 Liderlik

Bireyleri hedeflediklerine götürmek için, bunu sağlamalarında yararlanmaları gereken çıkar, arzu ve ihtiyaçların ne olduğunu saptamak, daha sonra ise bu bireyleri bir araya toplayıp güçlerini, isteklerini, cesaretlerini ve enerjilerini yükseltmek gereklidir. Bütün bunların yapılmasını sağlamak içinse bir lider lazımdır (Erol, 2000).

Liderlik kavramı için pek çok tanımlama yapılmış olup, bunlardan bazıları şunlardır:

Bir grup kişiyi bir araya getirip, belli bir hedef etrafında toplayabilme ve bunu gerçekleştirebilmeleri için onları harekete geçirme bilgisine sahip olma yeteneğidir (Erol, 1996).

Bir başka tanımda da liderlik, gruptaki kişiler tarafından dile getirilmemiş ortak fikir veya istekleri bir hedef olarak ortaya koyan ve gruptakilerin bu doğrultuda faaliyete geçiren kişi olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, bu grubu idare edebilmek liderin etkileme gücüne sahip olması gerekir. Bu gücü kaybetmemek ve istikrarını sağlamak için yasal yetkiler, ödül ve cezalar uygulayabilir (Talukan, 1999).

Günümüzde liderlerin en önemli özelliği, bizzat kendi kendilerini iyi bir şekilde yöneterek, takımına da örnek teşkil etmeleridir. Çünkü kendini iyi yöneten bir lider, doğal olarak başkalarını da iyi yönetebilecektir. Bundan ötürü herkes yönetmemeli, kendisini iyi yönetebilmeli denilebilir (Peker, 2000).

2.5.1.4 Grup Dinamiğini Azaltan Etmenler

- Oyuncu değişikliği: yeni bir kişinin gelmesi veya bir kişinin gitmesi tüm ilişkileri değiştirebilmektedir. Grupta üst düzey değişimlerden kaçınılmalıdır. Çünkü bu tür değişimler takım birlikteliğine zarar verir.
- Grup biçimlendirilmemelidir: Diğer bir söylemle, kimin neyi savunduğu ya da hangi düşünceye ait olduğu bilinmemektedir. Takımdaki bütün oyuncuların grup düşüncesine katılmasını beklemek yanlıştır.

- Çok sayıda grup üyesi: Bu durum iletişimi koparmaktadır. Grupta özellikle bu durumda doğrudan iletişim şartları gerekir. Bazı grup dinamikçileri bu tür grupları sosyal gruplar olarak açıklar. İlke olarak bu grup çok büyüktür. 15 kişinin üzerindeki gruplarda ilişki kapasitesinin üzerine çıkılmış olur.
- Grup üyelerinde bireyselleşme: Grubun bütünlüğü bireylerin uyumuna bağlıdır. Bir kişi kendi özelliklerini çok ön plana alıyorsa grup dışında kalabilir.
- Sınıflama: Grup üyeleri birbirlerine bağlıdır. Her kişi bir sınıflama yapısı oluşturur. Bu şekilde uyum sorunları ortaya çıkabilir. Sevilen ya da seilmeyen bir kişi ön plana çıktığında güçlü ya da güçsüz yönlendirme şartları ve ilişkileri ortaya çıkabilir.
- Alt grup oluşumu: Her üye birbiriyle ilişkisine bağlı olarak bir grupta bulunur. Bu yapı grubun dinamiğini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle takım sporlarında başarısızlık etmenlerine karşı birlik olmak çok önemlidir (Çalışkan, 2001).

2.5.2 Sporda Performansı Engelleyen Psikolojik Faktörler

Günümüzde spor alanında fiziki anlamda mükemmel olma, spor performansını yukarılara taşımak için yetmemektedir. Bunun için, sporcunun bir de psikoloji açısından yeterliliği mevzu bahistir ve tıpkı fiziki boyutu kadar önemsenmelidir. Manevi olarak değişikliklerle karşı karşıya kalan sporcular, fiziki anlamda hazırlıklı sayılmalarına rağmen istenilen başarıya ulaşamamaları buna bağlanabilmektedir (Tavacıoğlu, 1999, Erkan, 1998 ve Akarçeşme, 2004). Pek çok üst düzey sporcunun fiziklerinin ve fizyolojik kapasitelerinin haricinde; güdülenmiş olma, tasalarına hâkim olma, yoğunlaşma ve hedef seçme tarzında psikolojik kapasiteler açısından da oldukça iyi kabiliyet göstermeleri (Koç, 2004) göz önüne alındığında spor performansını yükseltmekte psikoloji boyutunun atlanmaması gerektiği görülmektedir (Civan, Arı, Görücü ve Özdemir, 2010).

Konter, yeterli olmayan psikolojik hazırlanmanın, yetersiz fiziksel, taktiksel ve teknik hazırlıklardan çok daha fazla negatif sonuçlar yaratabileceğini ve bunun da performans faktörünü aşağıya çekebileceğini ileri sürmüştür. Herkesin bildiği üzere

pek çok takım fiziki, teknik ve taktiksel olarak hazır olmasına karşın aksi olarak başarısızlıkla karşılaşabilmektedir (Konter, 2006).

Son zamanlarda yapılan çalışmalarda, psikoloji alanındaki yeteneklere değer verilmesine rağmen, buna fazla vakit harcanmamasının 3 temel sebebi olarak şunlar verilebilir: (Weinberg ve Gould, 2003)

- **Bilgi Noksanlığı:** Bazı antrenör ve sporcuların bir takım psikolojik becerileri ne şekilde vereceğini ya da eyleme geçireceklerini bilmemesi,
- **Psikolojik Becerileri Yanlış Anlama:** Bu becerilerin doğuştan geldiğine inanılması,
- **Zamanın Yetmemesi:** Antrenmanın zamanı ve kulüplerin yetersiz kalması.

Bağlamak gerekirse, günümüzdeki antrenörlerin zihinsel olarak yaptırdığı antrenmandan yeteri kadar fayda sağlayamadıkları söylenebilir. Pek çok yönetici ve çalıştırıcı sporcuları teknik, taktik ve fiziksel yükümlülükleri yerine getirmesi gereken kişiler olarak düşünürler ve psikolojik hazırlığı sözlü olarak gerçekleştirmeye yönelirler. Ama aslında, performans açısından psikolojik hazırlığın olumlu yönü ele alındığında gerek antrenör gerekse sporcuların daha da bilinçli olması gerekmektedir (Erdoğan, Zekioğlu ve Dorak, 2014).

2.5.3 Sporda Sosyal Motivler, Ödüller ve Cezalar

Sportif etkinliklerde performansa etki eden pek çok sosyal ödül ve cezalar bulunmaktadır.

2.5.3.1 Yakın dost- sevilmeyen kişi etkisini kullanma

Sporcu için çok yakın ve değer verdiği insanların ağır eleştirileri veya yuhalanmaları sporcu üstünde yıkıcı etki yaparken, sevilmeyen kişilerin sporcuyu izlemesi karşısında, bu “dostça olmayan” gözlemciye iyi olduğunu gösterme isteği sporcunun verimini arttırmaktadır. Antrenörlerin antrenmanı izleyenler içinden rakiplerin ya da sevilmeyen kişilerin bulunabileceğini belirtmesi etkili olabilir.

2.5.3.2 Seyirci etkisini kullanma

Seyirci önünde yapılan antrenmanlarda, özellikle iyi öğrenilmemiş, zor ve karışık çalışmalar, seyirci etkisini olumsuz yönde etkileyebilir. Fakat iyi öğrenilmiş, kolayca yapılabilecek çalışmalar seyirci etkisini olumlu hale getirebilir.

2.5.3.3 Rekabet etkisini kullanma

Rekabet, uygun durumlarda önemli bir sosyal motiv olur. Birçok sporcu ya da takımın her birinin kazanma, şampiyon olma şansının olabildiği, rakiplerinin “yenilemeyecek” olmaması sporcuları olumlu yönde etkileyebilir (Kasap, 1991).

Burada rekabet motivinin etki gösterebilmesi için, rakip olan sporcunun “yenilebileceği” ışığının veya küçük ipucunun, çok küçük de olması yeterlidir. Eğer sporcu için rakibini yenme şansı hiç yoksa ya da sporcuya öyle geliyorsa rekabet yöneltmelerinin sporcuyu motive etmediği, tam tersi mücadeleden vazgeçirici bir durumun olduğu söylenebilir. Rakiplerinden çok iyi ya da çok kötü olanlar yarışmaya ya da antrenmana motive olmada yaklaşık benzer düşük performansı göstermektedirler (Kasap, 1991).

2.5.3.4 Yakın ilişki ve yeni dostluklar ihtiyacını kullanma

Bir takımda var olan sporcuların kendi aralarındaki sosyal ilişkinin iyi olmasının verimin artmasında önemli olduğu açıktır. Takım sporcuları arasında sosyal heyecanın yakınlık ihtiyacının ortak gayreti ve verimi yükseltmede ideal bir seviyesi olması gerekir. Sporcuların takım arkadaşlarının, aynı zamanda en iyi dostları arasında olmasının, takım oyunları gibi kolektif etkinlik isteyen spor dallarında önemi de çok fazladır. Bazı sporcuların takım arkadaşlarından başka iyi dostluklar kurabildiği arkadaşları yoktur ve adeta takıma katılma yakın ilişki ihtiyacının bir sonucudur.

Antrenör sporcuların başarısından bu yakın ilişki ihtiyacının ve sosyal dayanışmanın seviyesini sık sık kontrol etmesi ve onu yüksekte tutacak çareleri bulması verimin çoğalmasında etkili olacaktır.

2.5.3.5 Hayranların ya da taraftarların etkisini kullanma

Üst seviye sporcular, spor kariyerleri gereği sağladıkları sosyal statü açısından gerek para ödeyen otoritelerin gerekse hayranlarının sağladığı sosyal seviyenin farkındadırlar. Fakat pek çok sporcunun bu otoriteyi ya da hayranları sevmedikleri öne sürülmektedir. Çünkü hayranlar başarılı olunca alkışlayan “göklere çıkararak” ancak başarı biraz düşünce yuhalayan “yerin dibine sokan” bir gruptur. Bunun nedeninin, takım başarısızlığının sporcuya, başarının ise kendilerine aitmişçesine gördükleri hissine kapılmalarıdır. Antrenör, bu olumsuzlukları yok edecek önlemleri almalı, hayranların bu dengesiz sosyal etkilerinin doğal karşılanması gerektiğini vurgulamalı, gösterilecek uygun bir gayret veya başarıyla durumu tersine çevirebileceklerini belirtmelidir.

2.5.3.6 Sesli sosyal onayın etkisini kullanma

Sporcuların üstünde “önemli kişi” etkisini bırakmış kimselerin, yapacakları sesli sosyal ödüllerin performansı yükseltmede ya da sporcuları motive etmede etkili olduğu “önemsiz” kişilerin ise etkili olmadığı görülmektedir.

Sporcu için bu etkili kişi, kulüp başkanı olabileceği gibi, teknik otorite ve hatta takımdaki sayılan sevilen bir ağabey de olabilir. Sesli sosyal onayı veren kişinin takım içinde sayılan ve değer verilen birisi olması önemlidir.

Fakat sesli onay ya da ödül (aferin, çok iyi, bravo vb.) fazla sürdürülmemeli ve çok sık tekrar edilmemelidir. Sözlü teşvik için tercih edilen terim aynı zamanda cezalandırma ya da alay etmek için kullanılmamalıdır. Farklı güçlük seviyesindeki ve farklı başarılarda aynı terim aynı ses tonunda kullanıldığında etkisini kaybedebilir.

Antrenör ya da otorite, bu hazinesini çok yerinde kullandığı zaman, elinde bir yönlendirici ya da ödül değeri taşıyan bir sermayesi vardır ve bu sermayeyi yerinde ve uygun zamanda kullanması gerekmektedir (Kasap, 1991).

2.5.3.7 Sporculara verilecek maddi ödüller

Yapılan çalışmalar, sporcuları teşvik için verilecek maddi ödüllerle ilgili şu önemli noktalara değinmiştir;

Önerilen ödül, verilen kişi için gerçekten ödül değerinde midir yoksa veren tarafından mı ödül şeklinde düşünülmüştür?

Sporcunun ödülde tatmin olma ve böylece performansını etkileme seviyesi nedir? Bazen bir 'şekerleme' performansı etkilerken, ne zaman etkilemeyeceği iyi tespit edilmelidir.

Antrenörün tespit ettiği ilerleme seviyesi sporcu tarafından da aynı seviyede mi, görülmelidir.

Örneğin, bir araştırmada; ödüllerin, kendilerini gelişmiş hissettikleri anda alan bir grup öğrencinin, ödülleri onların geliştiğine inandıkları sırada antrenör tarafından verilen gruba göre daha fazla ilerleme kat ettikleri görülmüştür.

2.5.3.8 Ödülün veriliş aralıkları ve şeklinin etkisi

Ödüllerin verilmesi "Pekiştirme tarifesi"ne göre açıklanmaktadır. Buna göre ödüller;

- Aynı zaman aralıklarıyla (maaş interval tarife),
- Belirlenen rakam ya da sayıdaki üretme, başarma ya da yapılan iş karşılığında ödüllendirme (oranlı tarife),
- Eşit zaman aralıkları ve yapılması gereken iş sayısı aynı oranda olarak verilen ödül biçimi (aynı oranda kalan ve sabit tutulan tarifeler) şeklinde sayılabilirler.

Çalışmalar, belirli sayıda çalışmaya ya da işin üretimine bağlı olarak (götürü usulü) ödül verilen takımların, belli zaman aralıklarıyla ayın sonunda maaş almışçasına verilen ödüller ile çalışanlara oranla on kat fazla başarı gösterdiği görülmüştür (Mungan, 1995).

2.5.3.9 Zihinsel antrenman yöntemleri

Spor maçları yoğun stresli bir ortam oluşturmaktadır. Bu sebeple sporcular hem başarı gösterme, hem performanslarını sergileme, hem de stresi yenme amacıyla kendi kontrollerini sağlamalıdır. Psikolojik ve duygusal olarak kendilerini hazırlama ve kontrol sağlama alanında eğitim görmeleri, sporcuların performanslarını zirveye taşımaları için son derece gereklidir.

Hedeflerini seçme, kendilerini maça hazırlama, dikkat eğitimi, zihnen hazırlanma gibi teknikleri kullanabilmede profesyonelleşmeleri için onlara özel antrenman programı hazırlamak gerekir (Erşen, 2000).

2.5.3.10 Gevşeme antrenmanı

Bu konu başlığındaki çalışmaların ilki 1929 yılında Jacobse'nin belirlediği klasik yöntemlerle başlamış, günümüze kadar çeşitli tipte gevşeme teknikleri geliştirilmiştir. Progresif gevşeme, elektromyogram ile geri beslenme antrenmanı, hipnoz ve meditasyon (transandantal meditasyon) bu tekniklere örnek gösterilebilir.

2.5.3.11 İnanç antrenmanı

Bu antrenmanın yapılması için gerekli ön şartlar pozitif düşünce, otokontrol, hedefin belirliliği, dayanak olarak kabul görmüş noktalara güven duygusudur. Araştırmacılar bu antrenmanları "herhangi bir insanda kaygıya sebep olan bir duygunun farklı bir duygulanımla hissedilmesi" olarak açıklamaktadır. İnanç antrenmanı psikolojide, bireyler arasındaki ilişkiden kaynaklanan kaygının tedavi edilmesi amacıyla kullanılan bir tedavi tekniğidir. Özellikle, başarısızlıktan korkan, kızgın, korkak ve takım arkadaşları ya da antrenörleri ile ilişkisinde kaygı taşıyan sporcular için uygulanabilir. Bu bireyler, özellikle kaybetme korkusu sebebiyle maç atmosferinden rahatsızlık duyarlar.

İnanç antrenmanları, otokontrolü sağlayamayıp, uygunsuz sinir hali gösteren bireyler için de kullanılabilir.

2.5.3.12 Hayali ve zihinsel çalışma

Kişinin düşüncesinde, stres altındayken, ruh haliyle fiziksel yapısında meydana gelen değişimleri gözünün önüne getirmesi veya hayal etmesidir. Mutluluk, üzüntü, öfke ve korku duygularının düşünülmesiyle beraber, sistolik ve diastolik kan basıncı ile kalp atış sayısının artması bu yöntemle örnek verilebilir. 1931 yılında yapılan bir çalışmada, vücudun belli bir bölümünün zihni kontrol ile o bölgede herhangi bir devinim olmadan elektromyografik aktivite değişikliğine sebep olabildiği gösterilmiştir.

2.5.3.13 Kendi kendine konuşma ve düşünme

Sporcular, kendi kendilerine telkinde bulunarak strese sebep olabilecek düşünceleri yok edebilecek komutları verip dikkatlerini işleri üstünde yoğunlaştırıp, performans arttırmayı öğrenebilirler. Yine sporculara, geçmişteki olumsuz şartları, başarısız neticeleri ve yapılacak bir maçta oluşabilecek aksilikleri düşünüp, bunları bir kenara bırakmaları öğretildiğinde, maç için odaklanmış olan dikkati olumlu yönde kullanması sağlanabilir (Kurdak, 1996).

2.6 İLETİŞİM

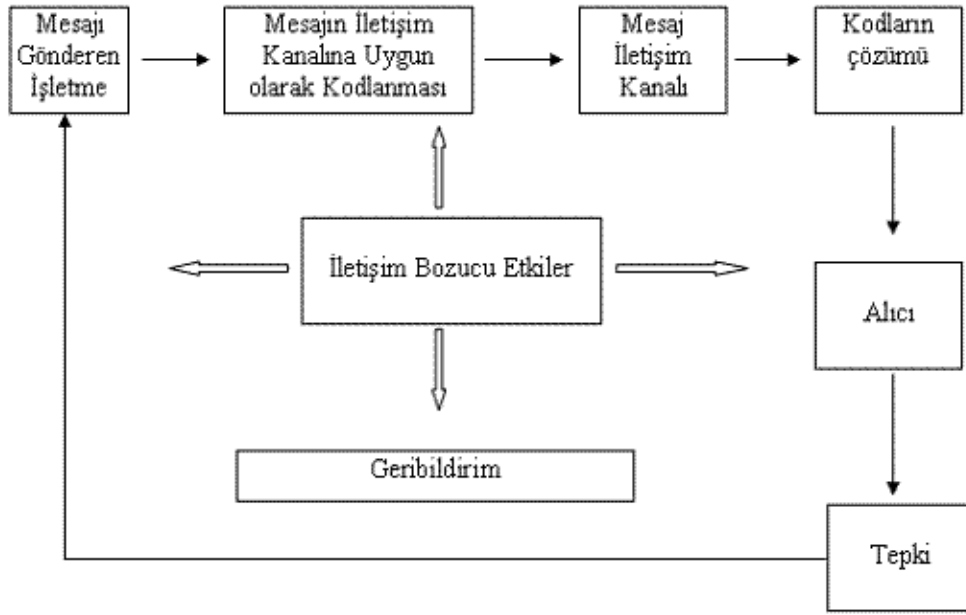
Tezin içeriğini oluşturan önemli başlıklardan biri de İletişim konusudur. İletişimle motivasyon arasında bir bağ olup, iletişimi kısa bir şekilde tanımlamak gerekirse, “bir bireyin bir bilgiyi anlaşılır biçimde bir başka kişiye aktarmasıdır.” Ya da “bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla oluşturulan ilişkiler sistemi” denilebilir (Erdoğan, 1994 ve Topaloğlu, 2002). İletişim kavramı, sade bir gönderi alışverişinden daha fazla, toplumsal bir etkileşme ve paylaşma aracıdır şeklinde açıklanabilir (Zıllıoğlu, 2003).

İletişim kavramının meydana gelmesi için en az iki tane öge gerekmektedir. Bunlar; iki tane varlıktır (iki insan, iki hayvan, iki araç veya insanla hayvan, insanla araç gibi eşleşmeler). Bu öğeler sırasıyla alıcı ve gönderici olurlar (Dökmen, 2006).

Doğru ve tam iletişim, gönderici tarafından iletilen mesajın (duygu, düşünce, tavır) alıcı tarafından arzu edilen biçimde anlaşılıp yorumlanabildiği zaman gerçekleşir (Lunenburg ve Ornstein, 1991). Nelson ve Quick’in fikrine göre, iletişimin dört temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar: alıcı, gönderici, mesaj ve algısal alandır. Alıcı, iletiyi alan olup, gönderici bu iletiyi gönderen kişidir. Mesaj, iletilen ya da iletilmek istenenlerdir. Algısal alan ise kişilerin içinde buldukları iletişime, bu iletişimin kalitesine, güvenilirliğine ve anlaşılır olmasına etki eden mesafeyi gösterdiği gibi kişinin yaşını, cinsiyetini, değer ve inançlarını, tecrübelerini ve şahsi ihtiyaçlarını da kapsamaktadır (Nelson, 1995).

Özetlemek gerekirse, etkili iletişimin oluşabilmesi için, göndericinin iletmek istediği mesajı imgelerle göndermesiyle, bunları çözüp anlamlandıran alıcının varlığının

önemli olduğu; mesaj, kod, kanal, geri bildirim ve alana gerek duyduğu; algı ve değerlendirmenin de iletişim üzerinde etkisi olan diğer öğelerden olduğu söylenebilir (Tutar ve Yılmaz, 2005). Aşağıdaki tabloda temel iletişim öğeleri ve süreç ayrıntılı bir biçimde verilmiştir (bkz. Şekil:3).

Şekil 3. Temel iletişim öğeleri ve süreci (URL 3)

2.6.1 Spor ve İletişim

Kişinin psikoloji açısından ihtiyaçlarının giderilmesinde iletişimin rolü büyüktür. Bu ihtiyaçlar, temel ihtiyaçlar gibi (beslenme, barınma, cinsellik) ve ikincil ihtiyaçlar (sevgi, dostluk, güven geliştirme) da bulunabilir. Tüm bu ihtiyaçların hepsinin dayanağı, kişinin hayatını sürdürebilme savaşıdır. Bu sebeple de yaşamını çevresine kabul ettirme, kendini tanıma, kendini anlatabilme ve kabiliyetlerini ilerletebilme isteği büyük yer tutar (Atalay, 1998).

Bilindiği gibi iletişim, his, düşünce ya da bilgilerin her türlü yönden başka kimselere aktarımıdır. İletişim kavramı, bir süreç şeklinde düşünüldüğünde; imgeler yoluyla, bilgi, düşünce, davranış ve hisler iletişimin görevi olacaktır. İletişimde bulunan alıcı ve gönderici birbirleriyle etki içindedir (Göğer, 1995).

Etkileşimde olunan varlıklar ya da objeler de iletişim alanına girer. Objeler iletişimde kullanılan araçlar olup, varlıklar da iletişimin amaçlarını yaratırlar. Kişiler arasındaki iletişim temelde duyguların ve düşüncelerin alışverişini uygulama şekilleridir. Bu durumda asıl olan anlatabilmektir. İletişim eylemini düzenleyip başlatan birey, kendini, iç dünyasını ve ilişkilerini kendi anladığı biçimde anlatmak ve karşısında bulunan kişiye iletmeyi istemektedir. Bireylerin anlatımlarının amacı iletişim boyutundan bakıldığında anlaşılacak istemelerinden kaynaklanır (Baltaş ve Baltaş, 2000).

Spor ve iletişim, toplum yaşamını belirleyici ana öğelerin başında gelir. İletişim kavramı, bireysel olduğundan toplumsal olmaya sebep veren bir insan eylemidir. Kişilerin olduğu gibi, bir toplumun varlığı da iletişimle bağlantılıdır (Özkök, 1985). Spor kavramı ise, yaşamın vazgeçilmez bir unsurudur. Günlük yaşamda direkt olarak bulunan spor aktiviteleri, diğer yandan toplumsal iletişimi ve birlik olmayı sağlamakta, her yaşa ve cinsiyete hitap edebilmektedir (Güven, 1982).

Genellemek gerekirse, iletişim kavramının duygu ve içerik kısımlarından var olduğunu söylenebilir. İçerik, iletilecek mesajın temeli olup, duygu ise bunu ne şekilde hissedildiğiyle alakalıdır. İçerik, çoğunlukla sözel biçimde, duygu ise sözsüz olarak sergilenir. Stresli maçları olan sporlar, antrenörleri ve sporcuları iletişimin özünde var olan duygu ve içeriği kontrol altında tutabilmelerini zorlaştırır. Fakat çalışıp, gayret göstererek eksikleri tamamlayabilirler (Konter, 1996).

Spor yapanların, yapmayanlara oranla iletişim konusunda daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir (Özerkan, 2004). İletişim esnasında, fiziki temas yoluyla da iletişim bilgileri alıcıya aktarılıp, anlamlandırılır (Akoğuz, 2002).

Spor yaparken, en etkili iletişim yöntemi temastır. Sırt okşamak, iyi yapılan bir eylemden sonra tokalaşmak, bir sporcuyu rakip oyuncunun yardım ederek yerden kaldırması, rakipten özür dilemeyi ona temas ederek yapmak vb. gibi fiziki temaslar olumlu geri bildirimler alabileceği gibi tepkisini karşısındakine fiziki şiddetle gösteren bireyin de negatif yorumlar alması normaldir (Bayram, 2013 ve Kılıçgil ve diğerleri, 2009).

Bütün bunlara bakılarak eylem, spor ve oyunun kişinin insanlarla olan iletişimini kolay hale getirci iletişim yetenekleri kazanmasında etkisi olduğu söylenebilmektedir. Çünkü, tüm bunlar sayesinde elde edilen psikolojik ve sosyal

alandaki tutumlardaki değişiklikler kişinin günlük yaşamına geçer mi sorusu üzerine yapılan çalışmalar fiziksel aktivitelerle bedensel ve psiko-sosyal alanlarda edinilen tutumların günlük hayatta da gerekli olan ve benzeş durumlara geçebildiğini göstermektedir (Bayram, 2013, Tepeköylü, 2007 ve Çamlıyer ve Çamlıyer, 1997).

2.6.2 Takım Sporlarında İletişim

Sporcu tarafından bakıldığında, fiziki ve zihinsel antrenman metotları alanından pek çok araştırma yapılmış olup, pek çok kaniya varılmıştır. Fakat, sporcunun ağır tempolu antrenmanlara girmesi, antrenörünün istediklerini yerine getirmesi ve maç süresince takımdaki diğer kişilerle uyum içinde maçı belli bir performans düzeyinde tamamlaması; hem antrenör hem de sporcu arasındaki farklı bir özelliğin bulunması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu da “iletişim becerisi”dir. Bunun sebebi, sporcunun ne kadar profesyonel ya da antrenör ne kadar donanımlı olursa olsun, karşılıklı faydalı bir iletişim bağlantısı kurulamadığında sporcu kendisinden istenilen şeyi tam anlamıyla yerine getiremeyecek; böylelikle her iki taraf da başarısızlıktan korunamayacaklardır. Bundan ötürü de, takım ve bireysel sporlarda hem fiziki yükleme hem de “sporcu-antrenör iletişimi” performansa etki edecektir (Iso-Aloha ve Hatfield, 1986).

Takım içerisindeki iletişimi ilerletme ve takımda etkili iletişim alanı kurma bir tek antrenörün sorumluluğu değildir. Sporcular da aynı şekilde iletişimi geliştirmede etkili olabilir. Bunun için de sporculara düşen vazifeler vardır (Konter, 1996). Bunlar:

- Takım içerisindeki sporcuları tanıma,
- Takım arkadaşlarına yardımcı olma,
- Takımda pozitif geri bildirim,
- Sorumluluk alma,
- Antrenörüyle dürüst ve açık bir biçimde ilişki kurma
- Sorun ve anlaşmazlığı vakit kaybetmeden çözme ve
- Hep tam gayret göstermedir.

2.6.3 Antrenör ve Sporcu İletişimi

Elit sporcular için, antrenör-sporcu iletişimin ne kadar önemli olduğu ve performans üzerinde belirleyici bir etkisinin var olması açısından belirleyici rolü olduğu bilinir. Bunun nedenlerinden bir tanesi “izleyen-yaşayan” arasındaki fark olarak ifade edilmektedir. Diğer neden de, “kişi-yabancı” farkıdır. Sporcu, maç esnasında geçmiş anlarıyla bütünleşebilmektedir. Bu sebeple de ikisinin arasında durumu ölçüp tartma bakımından bazı değişik sonuçlar ortaya çıkabilmektedir (Karagözoğlu, 2006).

Sporcuların bulunduğu çevre göz önüne getirildiğinde onu kariyer yolunda en çok etkisi altına alabilecek kişinin antrenörleri olduğu söylenebilir. Çoğu zaman, sporcuların başarısı veya başarısızlığından, onlardan çok antrenörleri sorumlu tutulmaktadır (Akbaş, 2014).

İyi bir antrenör ve iyi bir lider olmak için antrenörlerin ilişkide bulunduğu ve denk geldiği çeşitli olaylar düşünüldüğünde, etkili bir iletişim kabiliyetine sahip olmalarının gerekliliğinden söz edilebilir (Konter, 1996).

Bunun üzerine Martens (Martens, 1998)'in lider durumundaki antrenörler için geliştirilmesi lazım olan sekiz iletişim yeteneğinden bahsetmek yerinde olacaktır. Bunlar:

- İletişim kurarken saygı çerçevesinde kalma ve değer gösterme,
- Olumlu yaklaşım,
- Bilgilendirici mesaj verme,
- Tutarlı olma,
- Dinleme becerisini gösterebilme,
- Sözsüz iletişime değer verme,
- “Güçlendirme ve Pekiştirme” ilkelerini bilme ve
- Sportif becerileri öğretirken yararlandığı bilgi ve tecrübedir.

2.7 VOLEYBOL

Voleybol, bir takım sporu olup günümüzde oldukça yaygındır. Takımların oynadığı karşılaşmalı sporlar içine girer. Bir fileyle ortadan ikiye bölünmüş saha içerisinde

eşit olarak (her takımdan 6 kişi) yer alırlar. Oyun, önce sayı, sonra set, en son da maçı kazanma amacıyla oynanır. Müsabakanın herhangi bir zaman sınırı bulunmamaktadır. Voleybol oyuncuları, oyun içerisinde hem zihinsel hem de fiziksel yönden etkili bir performans sergilemelidirler (Fröhner, çev.Cengiz, 1999).

Voleybol, küçük yaştaki çocukların, genç insanların iyi birer birey olarak yetişmeleri için, faydalanabilecek spor branşlarının ilk sıralarında gelir. Bunun sebebi, şiddet içermeyen yegâne spor oyunu olmasıdır (Bengü, 1987).

Voleybol sporunun karakterinde, güç, takım beraberliği ve uyum vardır. “Takım çalışması” kavramı bir grup insanın aynı hedef için işbirliği yapmasıdır. İşbirliği, yaşamın tüm alanında vardır ve başarmak için gereken temel parçalardandır (Dinçer, 1999).

2.7.1 Voleybol Oyuncularının Psikolojik Özellikleri

Bir voleybol oyuncusunun, voleybol sporu üzerine uzmanlaşabilmesi için ihtiyaç duyduğu psikolojik ve zihinsel özellikler vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir; dikkat ve konsantrasyon, hareket bilinci, zaman ve uzay duygusu, topu hissetme, algı, hafıza, ayırım kabiliyeti vb. gibi etkenlerdir denilebilir (Baacke ve Beal, 1999).

Voleybolcular için lazım olan temel yetenekler içinde; tüm hallerde konsantre olabılme hali ve dikkat gelmektedir. Bunun yanı sıra kendileriyle olan muhakemelerini kontrol altında tutma ve durumlar üzerinde yorum yapma becerileri, stresli anlarda sakin kalabilme ve tüm müsabakalar için hazırlanabilme yetenekleri de oldukça önemlidir. Bunların dışında, bireysel ve takım amaçlarını saptamalı ve bu amaçları gerçekleştirebilmek için doğru taktikleri takip etmeleri gerekmektedir. Müsabaka esnasında korkularından tamamıyla arınmış olmak, dikkat dağıtıcı unsurlarla baş edebilmek ve her zaman pozitif kalmak gerçek sporcuların karakteristik niteliklerindedir. Zihinsel etkenlerin önemli olmasına rağmen, sporcuların pek azı bu zihinsel becerileri geliştirmek için çaba sarf etmektedir (Zinser, Wrisberg ve Draper, 2003).

Oyuncu, maçı kazanıp kaybetmeyle ilgili kompleks zihni durum ve özelliklere sahip olmalıdır. Bunların arasında; özgüven, irade, sabır, sportif ruh vb. gelmektedir. Pozitif ruh hali kapasiteyi yükseltmektedir. Voleybol sporunda oyuncular, olumsuz pek çok durumla karşı karşıya gelirler. Oyun, bu oyuncuların çevik olmasını, hızlı

davranmalarını, smaçla ralliyi sonlandırmalarını ya da blok ve savunmayı gerektirebilir. Eğer müsabaka esnasında oyuncu iyi bir günündeysse, tüm bu hareketleri başarıyla uygulayabilir. Hatta bazı zamanlarda maçta antrenmanda olduklarından daha iyi performans sergilerler. Fakat kendilerini iyi hissetmediklerinde bu hareketler başarısızlıkla sonuçlanabilir. Maç puanları, her zaman için değişebilir. Voleybolun bir takım oyunu olması sebebiyle, her oyuncunun sahanın farklı bölümlerinde sorumlulukları vardır. Bu sebeple, takımdaki sporculardan bir tanesi bile tutarsızlık sergilerse, kötü haldeyse tüm takım bundan etkilenir ve bu skoru da haliyle etkiler (Baacke ve Beal, 1999).

2.7.2 Kadın Voleybolcuların Kişilik Özellikleri

Kadın voleybol oyuncularının voleybol branşını seçme sebeplerine etki eden kültürel, ekonomik ve bireysel faktörler üzerine yapılan bir araştırmaya göre, kadın voleybolcuların eleştirel bir yapıya sahip oldukları, kararlarında şüpheye yer verebildikleri, kolay kolay etki altına alınmadıkları, entel ve kavramsal konulara önem verdikleri, ilişkilerinde karşılıklarına çıkan sorunların bilincinde olmaları ve bağımsızlığa değer verdikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra, aynı çalışma göstermiştir ki, kişilerle olan iletişimlerini yoluna koymak istemelerine rağmen bunda fazla başarılı olamadıkları, bunu sağlayabilmek için psikolojik yardımlar alıp, böylelikle daha mutlu olabilmişlerdir. Aynı çalışmayı incelemeye devam edilirse, kadın voleybolcuların espri kabiliyetinin gelişmiş olduğu, seri bir tempolarının olduğu, kararlı ve atik, ilgi çeken, etkileyici, maddiyata ve maneviyata önem veren, kendileri ve çevrelerinde dayanıklı olma niteliği arayan, fikirlerini açıkça belirtebilen fakat sabırsız, mesafeli, genelde başına buyruk, güvensiz, isyankâr kişiler oldukları görülür. Bununla beraber bu kişilerin yüksek hedefleri olduğu, rahatlarına düşkün bir tutum sergiledikleri, tavsiyelerde bulunan, yönetmeye istekli birer kişi oldukları saptanmıştır (Bakır, Serarlan, Paşaoğlu ve Sarvan, 2000).

Spor yapan kadınlar açısından önemli olan bir diğer problem de menstrasyon periyodudur. Kişiler bu periyotta gergin, sinirli ve saldırgan bir yapıya sahip olabilirler. Vücutta ortaya çıkan östrojen hormonunun artmasının buna neden olduğu söylenebilir. Kızgınlık, en ufak şeyde ağlama, hassasiyet, migren, şişkinlik gibi belirtileri vardır (Sevim, 1997).

2.7.3 Voleybolda Başarı Motivasyonu

Voleybol gibi bireysel performansın genel başarıya etki ettiği takım sporlarında, istikrar gösteremeyen sporcu kişiler bile arkadaşlarının desteği ve moraliyle, en nihayetinde başarılı performans düzeyine erişebilirler. Kişisel sporlarda, her kişi kendi psikolojik kabiliyetlerine uygun şartları oluşturur ve taktiğin kalitesi ve buna uygun hareketin sevk edilmesi, idaresi, düzeltilmesi ve istikrara dönüşmesi mevzu bahistir. Takım sporlarındaysa, sporcu kişinin takımdaki arkadaşları ve karşı takımdaki rakiplerle birleşerek meydana getirdiği sosyal alan, yönelimin sevkine ve idaresine ek olarak psikolojik bir etken katmaktadır (Tiryaki, 2000).

Voleybolda psikolojik özellikleri geliştirme açısından aşağıdaki antrenmanlar yapılabilir: (Akarçeşme, 2004)

- Teori çalışması ve araştırma: Teorik anlamda hangi psikolojik özelliklerin ağır bastığını saptama açısından faydalıdır.
- Kaydedilen maç görüntülerinin izlenmesi: Oyuncu kapasitelerini denetlemek, değerlendirmek ve pozisyonları görmek için faydalıdır.
- Model ve örnek oluşturma: Takımlar, başarılı voleybolcuları model ve örnek olarak eğitimlerinde kullanabilirler.
- Müsabaka taktikleri: maç ve antrenmanlarda, voleybolcular üzerindeki psikolojik baskı değişkenlik gösterir. Başarının yolu, antrenmandaki psikolojik baskının maç sırasındakine benzer duruma getirilmesinden geçer. Psikoloji alanındaki eğitimi, gerçek bir yarışmaya benzetmenin etkili şekli, gerçek bir rekabete benzeyen şartlar yaratmaktır.

Ayrıca bu egzersizlere örnek olarak uygulanacak teknikler arasında; (Baacke ve Beal, 1999)

- İleri düzeyde dayanıklılık ve efor gerektiren çalışmalar (standart maç süresinin iki ya da üç katı),
- Aynı kişi sayısı ile oynanan oyunlar (12:12, 19:19 vb.),
- Kovalama puan sistemi (7:13, 9:3 vb.),
- Sayı bakımından yenik durumdaki takımı, arayı kapatması için, farkı 5 sayı başta açan takıma ekstra iki ya da dört sayı verilen oyunlar,
- Tek blokla oynanan oyunlar,
- Birbirine eşit olmayan kişi sayısı ile oynanan oyunlar,

- Seyircilerin rahatsız edici ve çok gürültülü olduğu maçlar, ışıklandırmanın yetersizliği ya da fazlalığı, sahanın oyuna elverişsiz olması, topun oynamaya uygun olmaması,
- Maç saatinin alışılmışın dışında bir zaman diliminde olması ve
- Hakemin düşük seviyede olup, maçı yönetmesi.

2.7.4 Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

2.7.4.1 Yurtdışında yapılan çalışmalar

- Schmidt ve Schmole tarafından 1996 senesinde değişik yaşlardaki kişilerden oluşan 157 voleybolcuyla yapılan çalışmada (Schmidt ve Schmole, 1997) bulgular şu yöndedir:

Başarılı veya başarısız olma halinde olayın kişisel olarak ele alınması:

3-2 yenilgiyle sonuçlanan bir maçı, sporcuların mağlubiyet olarak düşünmedikleri, başarılı olamadıkları bir müsabakadan sonra sporcuların kendilerini sorumlu hissetmeleri, bundan ötürü de kendilerini suçladıkları ve takım içerisindeki diğer oyunculara kızabildikleri izlenmiştir.

Başarılı olunan bir neticeden sonra durumları:

Çok önemli bir maç galibiyetinden sonra, kadın sporcuların kendilerini aşırı güçlü hissettikleri, fakat durumdan yeterince memnuniyet duymadıkları izlenmiştir.

Başarıyla geçen bir maç sonrasında sorulara verdikleri cevaptan, performans ve başarılarını daha çok kendi yeteneklerine yordukları gözlemlenmiştir.

- Rusidill'in araştırmasına göre; erkek ve kadın voleybol oyuncularının başarısızlıklarına sebep olan etkenlerin ne olduğunu elle tutulur bir şekilde açıklayamadıkları görülmüştür (Rusidill, 1988).
- Mark ve arkadaşları, voleybolda benzer cinsiyet grubuna (kadına kadın, erkeğe erkek) sahip olan erkek ve kadın sporcuların sabit nedenlere bağlı olmadıklarını ortaya koymuştur (Mark, Mutrie, Brooks ve Harris, 1984).

- Bierhoff-Alfermann ise araştırmasında, başarılı ya da başarısız olan voleybolcuların bunun nedenini şanslarına, konsantrasyonlarına vb. baēladıkları görölmüştür (Bierhoff-Alfermann, 1986).
- Willimczik, Rethorst ve Riebel'in çalışmasında ise, 68 erkek, 69 kadın voleybol oyuncusu içinden, başarılı erkek voleybolcuların başarılarını deēiřmez nedenlere baēladığı, başarılı kadın voleybolcularının ise deēiřebilen nedenleri öne sürdükleri görölmüştür (Willimczik, Rethorst ve Riebel, 1986).

2.7.4.2 Türkiye'de yapılan alışmalar

- Yaman ve arkadaşları (2001), yaptığı çalışmada başarısızlıktan kaçınma dürtüsünün kadın voleybolcularda fazla oranda olduēunu tespit etmiştir.
- Aktop ve Erman (2002), yaptıkları araştırmada takım ve bireysel sporlarla uğraşanların genellikle süreklilik gösteren başarı motivasyonunun, güç gösterisi, başarıya yaklaşabilme dürtüsü ve başarısız sonuçtan kaçma seviyeleri açısından farklarının olmadığını öne sürmüşlerdir.
- Tuncay (2010), ölkemizde takım ve bireysel sporla uğraşan oyuncuların motivasyon faktörlerini incelemiş, ve aralarında fark olduēunu saptamıştır. İki için ortak faktörlerin ise, 'deneyim, sporcunun cinsel yaşamı, kişinin baba mesleēi, milli takıma girmeyi isteyip istememesi, takımdaki arkadaşlarıyla olan iletişimi ve antrenörün yapısı' olduēu görölmüştür.
- Engür (2002), elit sporcuların başarı güdülemesinin, durumluk kaygı seviyesine etkisini incelediēi bir çalışma yapmıştır. Cinsiyet farklılıklarına göre incelediēinde bariz bir fark bulamamıştır. Fakat araştırmaya katılım gösteren kadın sporcuların başarısızlıktan kaçınma güdüsünün erkeklere oranla daha yüksek olduēu ortaya çıkmıştır. Erkek ve kadın sporcuların milli olma oranına göre de güç gösterme ve alt öleēine göre başarı motivasyonunun arasında istatistiksel bir fark olduēu belirlenmiştir.
- Er ve arkadaşları (2003), yaptıkları çalışmada cinsiyetler arası başarı motivasyonunu baz alarak, kadın ve erkek sporcularının güç gösterme dürtüsünün birbirlerinden oldukça farklı olduēunu fakat başarıyı yakalama dürtüsünün her ikisinde de benzer olduēunu ve başarısızlıktan kaçma eēiliminin de birbirleriyle aynı olduēunu saptamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Voleybolcuların başarı düzeyleri, takım ve bireysel başarılarındaki motivasyon düzeyinin araştırılması ve saptanması konusunun bilimsel literatürde sıkça yer alması açısından oldukça önemlidir. Bu sebeple çalışmamız da motivasyon düzeyinin belirlenmesi açısından önem teşkil etmektedir.

3.1 ARAŞTIRMA GRUBU

Araştırma grubunu, Ankara ilindeki voleybol takımlarında yer alan kadın voleybolcular oluşturmaktadır. Araştırmamızın örneklemini ise bu takımlarda yer alan 50 kadın voleybol oyuncusu oluşturmuştur.

3.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.2.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada voleybolcuların sportif başarısı üzerinde motivasyon kavramının önemini saptamak amacıyla ‘‘Willis Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği’’ kullanılmıştır. Tüm bu anketler kadın voleybolcuların kişisel özellikleri baz alınarak antrenörleri eşliğinde sporculara uygulanmıştır. Sporcuların demografik bilgilerini saptamak için 6 soruluk ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’ kullanılmıştır.

3.2.2 Willis'in Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği

Başarı motivasyonunu ölçmek için Willis tarafından 1982 yılında geliştirilen Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ) kullanılmıştır. Willis'in ölçeği iki alt uzaydan oluşmaktadır. Bu alt uzaylardan biri başarıya ilişkin güdü ve güç gösterme güdüsü (power motive, POW) dür. Başarıya ilişkin güdüler; başarıya yaklaşma güdüsü (motive to approach success, MAS) ve başarısızlıktan kaçınma güdüsüdür (motive to avoid failure, MAF).

SÖBMÖ durumsal faktörleri ele almamaktadır. Yarışmacılıkla ilgili kişisel faktörleri ele almaktadır. Bu ölçeğin, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları, 50 kadın voleybolcu üzerinde yapılmıştır. Üç alt ölçek için alfa güvenilirlik katsayısı $r:0,76$ ile $0,78$ arasında, test-tekrar güvenilirlik katsayısı ise $r:0,69$ ile $0,75$ arasında bulunmuştur. Bu ölçeğin Türk sporcularına uyarlaması Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından yapılmıştır. Tiryaki ve Gödelek uyguladıkları güvenilirlik analizleri sonucunda alfa güvenilirlik kat sayıları Güç Gösterme Güdüsü alt ölçeği için $r:0.81$, Başarıya Yaklaşma Güdüsü alt ölçeği için $r:0.82$ ve Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü alt ölçeği için $r:0.80$ olarak bulmuşlardır. Elde edilen güvenilirlik ve geçerlilik değerleri sonucunda Tiryaki ve Gödelek ölçeğin Türk toplumunda uygulanabilirliğini ortaya koymuşlardır (Tiryaki ve Gödelek, 1997). Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği toplam 40 maddeden oluşan ve maddeleri "hiçbir zaman, çok az, bazen, oldukça fazla, her zaman" biçiminde ifade edilen beşli likert tipindedir. Ölçekte Güç Gösterme Güdüsü 9, Başarıya Yaklaşma Güdüsü 11, Başarı Gereksinimi Güdüsü 12 ve Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü 8 madde ile ölçülmeye çalışılmıştır. Willis'in beklentisi Güç Gösterme Güdüsü ile Başarıya Yaklaşma Güdüsü arasında güçlü ve olumlu yönde bir ilişkinin, öte yandan Güç Gösterme Güdüsü ile Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü ve Başarıya Yaklaşma Güdüsü ile Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü arasında ise anlamlı olmayan ilişkinin olması gerektiği yönündedir. Başarılı olma güdüsü ile Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsünü ölçen maddelere bakıldığında bu maddelerin eşit sayıda olmadığı görülmektedir. Başarıya Yaklaşma Güdüsünde 11 madde varken, Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsünde 8 madde olduğu görülür.

Dolayısıyla araştırmaya katılanların bu ilk alt ölçekten almış oldukları toplam puanı her bir alt ölçekteki madde sayısına bölerek ortalama puanları elde etmiştir. Elde edilen ortalama puanlar aşağıdaki formüle yerleştirilerek deneklerin Başarı

Gereksinimleri hesaplanmıştır. $N_{Ach} = B_{OG}$ (Başarılı olma güdüsü) - B_{KG} (Başarıdan kaçınma güdüsü) (Willis, 1982, Turhan, 2009).

3.3 VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak, SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz için aritmetik ortalama, standart sapma ve varyasyon analizi kullanılmıştır. Farklılıkları saptamak için de One Way Anova ve T Testi uygulanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar istatistiksel olarak $p < 0.05$ düzeyinde anlamlılık ile test edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmadaki değişkenlere ait bulgulara yer verilmiştir. Bu bölümün birinci kısmında kadın voleybolcuların kişisel bilgilerine (yaş, medeni durum, aylık gelir, eğitim durumu, şu anki antrenörleriyle çalışma süreleri, şu an buldukları takımda kaç yıldır oynadıkları) göre dağılımları gösteren bulgular, güç gösterme güdüsü, başarıya yaklaşma güdüsü, başarısızlıktan kaçınma güdüsü ve başarı gereksinimi güdüsü nitelikleri açısından bulguların puan yüzdeleri verilmiştir.

Çalışma kapsamında ölçek uygulanan kadın voleybol sporcularının kişisel bilgilerine ‘yaş, medeni durum, aylık gelir, eğitim durumu, şu anki antrenörleriyle çalışma süreleri, şu an buldukları takımda kaç yıldır oynadıkları’na göre dağılımlarını gösteren bulgular:

4.1 YAŞ GRUPLARININ ORTALAMALARINI KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 1. Sporcuların Yaş Değişkenlerinin Sayısal Dağılımı.

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart sapma
Güç Gösterme	18 yaş altı	26	3,69	0,43
	18 ve 18 yaş üstü	24	3,85	0,41
Başarı Gereksinimi	18 yaş altı	26	2,90	0,32
	18 ve 18 yaş üstü	24	2,87	0,36
Başarıya Yaklaşma	18 yaş altı	26	4,13	0,30
	18 ve 18 yaş üstü	24	4,14	0,21
Başarısızlıktan Kaçınma	18 yaş altı	26	2,55	0,68
	18 ve 18 yaş üstü	24	2,04	0,63

Tablo 2. Sporcuların Yaş Değişkenlerinin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Güç gösterme	-1.365	0.179

Güç gösterme puan ortalamalarının yaş grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.179>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin güç gösterme puanları arasında herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 3. Sporcuların Yaş Değişkenlerinin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarı gereksinimi	0.259	0.797

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının yaş grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.797>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin başarı gereksinimi puanları arasında herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 4. Sporcuların Yaş Değişkenlerinin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarıya yaklaşma	-0.151	0.881

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının yaş grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.881>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin başarıya yaklaşma puanları arasında herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 5. Sporcuların Yaş Değişkenlerinin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarısızlıktan kaçınma	2.724	0.009

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının yaş grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.009<0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin başarısızlıktan kaçınma puanları arasında bir farklılık vardır.

Tablo 6. Sporcuların Yaş Değişkenine Göre Başarısızlıktan Kaçınma Yüzdeleri

Gruplar	N	Yüzdeler
18 yaş altı	26	%52.0
18 ve 18 yaş üstü	24	%48.0

Sporcuların %52'lik kısmını 18 yaş altı voleybolcular oluştururken, %48'lik dilimini ise 18 ve 18 yaş üstü voleybolcuların oluşturduğu görülmektedir.

4.2 MEDENİ DURUM ORTALAMALARINI KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 7. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Sayısal Dağılımı

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma
Güç Gösterme	Evli	2	4,05	0,23
	Bekâr	48	3,75	0,43
Başarı Gereksinimi	Evli	2	3,04	0,64
	Bekâr	48	2,88	0,33
Başarıya Yaklaşma	Evli	2	4,09	0,12
	Bekâr	48	4,14	0,26
Başarısızlıktan Kaçınma	Evli	2	1,75	0,02
	Bekâr	48	2,33	0,70

Tablo 8. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Güç gösterme	0.957	0.343

Güç gösterme puan ortalamalarının medeni durum için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, sig=0.343>0.05 olduğundan

dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Evli ve bekâr sporcuların güç gösterme puanları arasında da herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 9. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarı gereksinimi	0.628	0.533

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının medeni durum için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.533>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin başarı gereksinimi puanları arasında herhangi bir farklılık yoktu. Evli ve bekâr sporcuların başarı gereksinimi puanları arasında da herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 10. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarıya yaklaşma	-0.277	0.783

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının medeni durum için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.783>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Evli ve bekâr sporcuların başarıya yaklaşma puanları arasında da herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 11. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Gütüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarısızlıktan kaçınma	-1.156	0.253

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının medeni durum için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.253>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin başarısızlıktan kaçınma puanları arasında herhangi bir farklılık yoktur Evli ve bekâr sporcuların başarısızlıktan kaçınma puanları arasında da herhangi bir farklılık yoktur.

Tablo 12. Sporcuların Medeni Durum Değişkeninin Yüzdelerle Dağılımları

Gruplar	N	Yüzdelerle
Evli	2	%4.0
Bekâr	48	%96.0

Sporcuların %4'lük kısmını evli voleybolcular oluştururken, %96'lık dilimini ise bekâr voleybolcuların oluşturduğu görülmektedir. Yani 50 kişilik anketimizde 2 evli sporcu, 48 bekâr sporcu bulunmaktadır.

4.3 EĞİTİM DURUMU ORTALAMALARINI KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 13. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Sayısal Dağılımı

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma
Güç Gösterme	Lise	42	3,72	0,41
	Yükseköğretim	8	4,01	0,42
Başarı Gereksinimi	Lise	42	2,87	0,34
	Yükseköğretim	8	2,95	0,32
Başarıya Yaklaşma	Lise	42	4,15	0,28
	Yükseköğretim	8	4,09	0,08
Başarısızlıktan Kaçınma	Lise	42	2,39	0,70
	Yükseköğretim	8	1,85	0,52

Tablo 14. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Güç gösterme	-1,787	0,080

Güç gösterme puan ortalamalarının eğitim durumu için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, sig=0.080>0.05 olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrenim durumları lise

veya yükseköğrenim olan sporcular arasında güç gösterme güdüsü puanları açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 15. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarı gereksinimi	-0,596	0,554

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının eğitim durumu için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.554>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 16. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarıya yaklaşma	0,593	0,556

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının eğitim durumu için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.556>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrenim durumları lise veya yükseköğrenim olan sporcular arasında başarıya yaklaşma güdüsü puanları açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 17. Sporcuların Eğitim Durumu Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarısızlıktan kaçınma	2,049	0,046

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının eğitim durumu için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.046<0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Öğrenim durumları lise veya yükseköğrenim olan sporcular arasında başarısızlıktan kaçınma güdüsü puanları açısından bir farklılık vardır.

Tablo 18. Sporcuların Eğitim Durumlarına Göre Yüzdeler Dağılımları

Gruplar	N	Yüzdeler
Lise	42	84,0
Yükseköğretim	8	16,0

Sporcuların eğitim durumunu incelediğimizde %84'ünün lise öğrencisi, %16'sının yükseköğrenim (ön lisans, lisans) öğrencisi olduğu görülmektedir. Ayrıca ankete katılan sporcular arasında ilköğretim ve yüksek lisans öğrencisi bulunmamaktadır.

4.4 ANTRENÖR İLE ÇALIŞMA YILI ORTALAMALARINI KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 19. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Sayısal Dağılımı.

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma
Güç Gösterme	Bir ve bir yıldan az	34	3,78	0,44
	Bir yıldan fazla	16	3,73	0,39
Başarı Gereksinimi	Bir ve bir yıldan az	34	2,83	0,33
	Bir yıldan fazla	16	3,02	0,32
Başarıya Yaklaşma	Bir ve bir yıldan az	34	4,12	0,28
	Bir yıldan fazla	16	4,17	0,21
Başarısızlıktan Kaçınma	Bir ve bir yıldan az	34	2,17	0,72
	Bir yıldan fazla	16	2,60	0,56

Tablo 20. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Güç gösterme	0,393	0,696

Güç gösterme puan ortalamalarının sporcuların antrenörle çalışma yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.696>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporcuların şu anki antrenörleriyle birlikte çalışma yılları farklı olan sporcular arasında güç gösterme güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 21. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarı gereksinimi	-1,875	0,067

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının sporcuların antrenörle çalışma yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.067>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporcuların şu anki antrenörleriyle birlikte çalışma yılları farklı olan sporcular arasında başarı gereksinimi güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 22. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarıya yaklaşma	-0,524	0,603

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının sporcuların antrenörle çalışma yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.603>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. . Sporcuların şu anki antrenörleriyle birlikte çalışma yılları farklı olan sporcular arasında başarıya yaklaşma güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 23. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	p
Başarısızlıktan kaçınma	-2,055	0,045

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının sporcuların antrenörle çalışma yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.045<0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Sporcuların şu anki antrenörleriyle birlikte çalışma yılları farklı olan sporcular arasında başarısızlıktan kaçınma güdüsü puanları açısından bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Tablo 24. Sporcuların Antrenör İle Çalışma Yılı Değişkeninin Yüzdelerle Dağılımı

Gruplar	N	Yüzdelerle
Bir ve bir yıldan az	34	68,0
Bir yıldan fazla	16	32,0

Sporcuların antrenör ile çalışma yılına baktığımızda %68'inin bir ve bir yıldan az süreyle birlikte çalıştığını, %32'sinin ise bir yıldan fazla çalıştığını görülmektedir.

4.5 TAKIMDA OYNAMA YILI ORTALAMALARINI KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 25. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Sayısal Dağılımı.

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma
Güç Gösterme	Bir ve bir yıldan az	33	3,82	0,40
	Bir yıldan fazla	17	3,67	0,46
Başarı Gereksinimi	Bir ve bir yıldan az	33	2,85	0,30
	Bir yıldan fazla	17	2,96	0,39
Başarıya Yaklaşma	Bir ve bir yıldan az	33	4,14	0,28
	Bir yıldan fazla	17	4,14	0,23
Başarısızlıktan Kaçınma	Bir ve bir yıldan az	33	2,20	0,71
	Bir yıldan fazla	17	2,51	0,65

Tablo 26. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Güç Gösterme Gütüsüne Göre Dağılımı.

Değişken	T	P
Güç gösterme	1,164	0,250

Güç gösterme puan ortalamalarının sporcuların takımda oynama yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.250>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporcuların şu anki takımlarında bulunma yıllarına baktığımızda bu süreleri farklı olan sporcular arasında güç gösterme güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 27. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarı Gereksinimi Gütüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	P
Başarı gereksinimi	-1,024	0,311

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının sporcuların takımda oynama yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.311>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporcuların şu anki takımlarında bulunma yıllarına baktığımızda bu süreleri farklı olan sporcular arasında başarı gereksinimi güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 28. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	P
Başarıya yaklaşma	-0,049	0,961

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının sporcuların takımda oynama yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.961>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporcuların şu anki takımlarında bulunma yıllarına baktığımızda bu süreleri farklı olan sporcular arasında başarıya yaklaşma güdüsü puanları açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 29. Sporcuların Takımda Oynama Yılları Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsüne Göre Dağılımı

Değişken	T	P
Başarısızlıktan kaçınma	-1,474	0,147

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının sporcuların takımda oynama yılı için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.147<0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Sporcuların şu anki takımlarında bulunma yıllarına baktığımızda bu süreleri farklı olan sporcular arasında başarısızlıktan kaçınma güdüsü puanları açısından bir farklılık olduğu saptanmıştır.

4.6 AYLIK GELİRE GÖRE ORTALAMALARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 30. Sporcuların Aylık Gelir Değişkenlerinin Sayısal Dağılımı

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma
Güç Gösterme	1000 TL'den az	20	3,60	0,45
	1001-2000 TL arası	21	3,74	0,29
	2001 TL'den fazla	9	4,19	0,37
	Toplam	50	3,77	0,42
Başarı Gereksinimi	1000 TL'den az	20	2,85	0,27
	1001-2000 TL arası	21	2,86	0,33
	2001 TL'den fazla	9	3,01	0,48
	Toplam	50	2,89	0,34
Başarıya Yaklaşma	1000 TL'den az	20	4,05	0,34
	1001-2000 TL arası	21	4,20	0,15
	2001 TL'den fazla	9	4,18	0,21
	Toplam	50	4,14	0,26
Başarısızlıktan Kaçınma	1000 TL'den az	20	2,55	0,69
	1001-2000 TL arası	21	2,23	0,49
	2001 TL'den fazla	9	1,95	0,99
	Toplam	50	2,31	0,70

Tablo 31. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
	2,198	2	1,099	7,596	0,001
Güç Gösterme	6,800	47	0,145		
	8,998	49			

Güç gösterme puan ortalamalarının aylık gelir grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ANOVA testi uygulanmış olup, sig=0.001<0.05 olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 32. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Güç Gösterme Güdüsüne Göre Dağılımı

Grup 1	Grup2	Ortalama farklılığı	p
1000 TL'den az	1001-2000 TL arası	-0,14	0,47
	2001 TL'den fazla	-0,59	0,01
1001-2000 TL arası	1000 TL'den az	0,14	0,47
	2001 TL'den fazla	-0,45	0,01
2001 TL'den fazla	1000 TL'den az	0,59	0,01
	1001-2000 TL arası	0,45	0,012

Gruplar arası farklılıklar incelendiğinde, aylık geliri 1000 TL'den az olanlar ile 2001 TL'den fazla olanların güç gösterme puan ortalamalarının farklı olduğu görülmüştür ($p<0.001$). Ayrıca aylık geliri 1001-2000 TL arası ile 2001 TL'den fazla olanların güç gösterme puan ortalamalarının da farklı olduğu görülmüştür ($p<0.012$).

Tablo 33. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Başarı Gereksinimi Güdüsüne Göre Dağılımı

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Başarı	0,178	2	0,089	0,749	0,478
Gereksinimi	5,576	47	0,119		
	5,753	49			

Başarı gereksinimi puan ortalamalarının aylık gelir grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ANOVA testi uygulanmış olup, $sig=0.478>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 34. Sporcuların Aylık Gelir Değişkeninin Başarıya Yaklaşma Güdüsüne Göre Dağılımı

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Başarıya	0,231	2	0,116	1,718	0,190
Yaklaşma	3,160	47	0,067		
	3,391	49			

Başarıya yaklaşma puan ortalamalarının aylık gelir grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ANOVA testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.190>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 35. Sporcuların Aylık Gelire Göre Değişkeninin Başarısızlıktan Kaçınma Gütüsüne Göre Puan Dağılımı

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
	2,373	2	1,187	2,541	0,090
Başarısızlıktan Kaçınma	21,947	47	0,467		
	24,320	49			

Başarısızlıktan kaçınma puan ortalamalarının aylık gelir grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ANOVA testi uygulanmış olup, $\text{sig}=0.090>0.05$ olduğundan dolayı gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 36. Sporcuların Aylık Gelirlerine Göre Yüzdeler Dağılımları

Gruplar	N	Yüzdeler
1000tl'den az	20	40,0
1001-2000tl arası	21	42,0
2001tl'den fazla	9	18,0

Sporcuların aylık geliri 1000 TL'den az olan oranı %40, 1001-2000 TL arasında olan sporcuların yüzdesi %42, 2001 TL'den fazla olanların yüzdesi ise %18dir. Yani anketi uyguladığımız 50 sporcudan aylık geliri 1000 TL'den az sporcular 20 kişi, 1001-2000 TL arası olan sporcular 21 kişi, 2001 TL'den fazla olan sporcuların sayısı 9 kişidir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tezin bu bölümünde, çalışmanın örneklemini oluşturan Ankara ilindeki kadın voleybol takımlarında yer alan kadın voleybolcuların başarı motivasyonu düzeylerinin farklı değişkenlere göre değişiklik gösterip göstermediği ile alakalı bulgular tartışılıp yorumlanmıştır. Araştırma kapsamındaki bulguların tartışılıp yorumlanması, alt problemlerin sıralamasına uygun olarak yapılmıştır.

Araştırmanın verileri müsabakalara katılan kadın voleybolculara uygulanan Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ) ile istatistiksel olarak sporcu anket formu aracılığıyla toplanmıştır.

Voleybolcuların motivasyon düzeylerinin kişisel niteliklerine göre değişiklik gösterip göstermediğine dair bulgular incelendiğinde;

Kadın voleybolcuların yaş değişkeni incelendiğinde ve bu değişkenin spora özgü başarı motivasyonu düzeyi puanlarına bakıldığında, başarıdan kaçınma güdüsü düzeyinde, 18 yaş altı ve 18 yaş üstü arasındaki kişilerin arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$, tablo 1) aynı zamanda yaş yükseldikçe motivasyon düzeylerinin yükseldiği de görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada Engür (2002) araştırmasında sporcuların yaşları söz konusu olduğu vakit, güç gösterme güdüsü alt ölçeğinden edinilen ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır (Engür, 2002). Fakat konuyla ilgili yapılan farklı çalışmalara bakıldığında aksi sonuçların da olduğu görülmektedir. Örneğin; Soyer ve diğerleri (2010) tarafından yapılan ‘‘Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi’’ adlı çalışmada araştırmaya katılan sporcuların yaşları ile motivasyonları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bir başka çalışmada, spora olan eğilimin yaşa göre değerlendirilmesinde, yaşı küçük olanların yaşı büyük olanlara göre daha olumlu eğilim gösterdiği, eğilimin yaş

düzeinin bir fonksiyonu olarak azaldığı saptanmıştır (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010).

Sporcuların medeni durumları açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyi puanlarına bakıldığında, güç gösterme, başarıya yaklaşma, başarıdan kaçınma ve başarı gereksinimi güdüsü düzeyinde sporcuların medeni durumları açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. ($p>0.05$, tablo 2) Bu çalışmayı destekler nitelikte bir çalışma da Nagata (2014) tarafından yapılmış olup, bulgularında medeni halin sınırlı etkilerinin göz ardı edilemeyeceğini fakat kişisel özgüven, yarışma seviyesi ve katılım süresi gibi etkenlerin sportif güvene nüfus edebilen değişkenler olduğunu söylemiştir. Bu bulgu da medeni halin, sporcuların özgüven seviyelerinde tek başına etkili bir değişken olmayabileceğini gösterebilir. Farklı bir çalışmada ise; profesyonel futbolcuların medeni durum açısından başarıya yaklaşma güdüsü alt boyutunda evli olmayan futbolcular lehine sayısal açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır olup ($p<0.01$) bekâr olanların ortalaması, evli olanlara oranla daha fazla bulunmuştur. Bu çalışmaya göre, amatör erkek futbolcuların medeni durumları açısından güç gösterme güdüsü alt boyutunda evli futbolcuların lehine anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Evli sporcuların ortalaması bekârlara oranla daha fazla bulunmuştur ($p<0.01$) (Abakay, 2009). Bir çalışma da ise, evli ve bekâr futbolcuların motivasyon düzeyleri karşılaştırılmış, sonucunda güç gösterme güdüsü alt ölçeği ($p<0.05$) yüksek bulunmuştur. Bu bulguya göre, evli futbolcuların güç gösterme güdüsü bekârlara oranla daha yüksektir çıkarımı yapılmıştır. Evli ve bekâr futbolcuların başarıya yaklaşma güdüsü ($p>0.05$) ve başarıdan kaçınma güdüsü ($p>0.05$) alt ölçekleri arasında bir farka rastlanmamıştır. Bulunan sonuçlar, evli futbolcuların başarıya yaklaşma ve başarıdan kaçınma güdüsü, bekâr futbolculara oranla daha yüksektir savını destekler nitelikte çıkmıştır (Türkmen, 2005).

Sporcuların aylık gelir düzeyi değişkeni açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyi puanlarına baktığımızda, güç gösterme güdüsü düzeyinde, gruplar arasında bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Gruplar arası farklar incelendiğinde, aylık geliri 1000 TL'den az olanlar ile 2001tl'den fazla olanların güç gösterme puan ortalamalarının farklı olduğu görülmüştür ($p<0.001$, tablo 5). Ayrıca aylık geliri 1001-2000 TL arası ile 2001 TL'den fazla olanların güç gösterme puan ortalamalarının da farklı olduğu görülmüştür ($p<0.012$, tablo 5). Bunların yanı sıra,

gruplar arasında, başarı gereksinimi, başarıya yaklaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü düzeyinde bir fark ortaya konulmamıştır ($p>0.05$). Farklı çalışmalar incelendiğinde, Şahan (2010) tarafından bir çalışmada, sporcuların hemen hemen yarısının(%49,5) geliri 1001-2000 TL arasında ve %29,8'inin ise geliri 1000 TL altında olduğu görülmüştür (Şahan, 2010). Bir başka çalışmada ise, Yalçın (2015), güç gösterme güdüsü düzeyinde 500 TL den az gelire sahip sporcularla 501-1000 TL arasında gelire sahip sporcular arasında anlamlı bir farklılık saptamış, ayrıca başarısızlıktan kaçınma güdüsü düzeyinde, 500 TL den az geliri olan sporcularla 501-000 TL ve 1501-2000 TL geliri olan sporcular arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir ($p<0.05$). Yerlisu (1993), elit taekwon-docu, güreşçi ve atletler üzerinde yaptığı çalışma sonucunda, sporculara verilen ödül arttığında motivasyon ve performanslarının da aynı oranda arttığını saptamıştır.

Sporcuların eğitim durumu düzeyi değişkeni açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyi puanlarına baktığımızda, güç gösterme güdüsü, başarıya yaklaşma güdüsü ve başarı gereksinimi güdüsünde sporcuların eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$, tablo 3). Fakat başarıya yaklaşma puan ortalamalarının yaş grupları için farklılık gösterip göstermediğini incelemek için uygulanan t testinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda yapılan başka çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Abakay (2010), profesyonel futbolcuların güç gösterme güdüsü alt boyut ortalamalarının sporcuların öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere varyans analizi yapmıştır. Çalışmasının sonucunda, güç gösterme güdüsünün sporcuların eğitim durumuna göre farklılaştığını tespit etmiştir. Farklı bir çalışmada ise, üniversite öğrenimi gören futbolcuların güç gösterme güdüsü üniversite seviyesi altında eğitim görenlere kıyasla daha yüksek bulunmuştur (Türkmen, 2005). Bir başka çalışmada, 2. ligde oynayan futbolculardan farklı eğitim durumu olan sporcular arasında güç gösterme güdüsü ($p=0,177$, $p>0,05$), başarıya yaklaşma güdüsü ($p=0,850$, $p>0,05$) ve başarıdan kaçınma güdüsü ($p=0,262$, $p>0,05$) alt ölçekleri arasında anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir ($p>0,05$). Bulgular ışığında; eğitim durumları çerçevesinde kadın futbolcuların başarı motivasyonu alt ölçekleri arasında farklılıklara rastlanamamıştır (Dirmen, 2014).

Sporcuların şu anki antrenörle çalışma yılı değişkeni açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyi puanlarına bakıldığında, araştırmamıza katılan kadın

voleybolcuların antrenörle çalışma yılı değişkeni açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyinde başarısızlıktan kaçınma güdüsünde antrenörleriyle bir ve bir yıldan az çalışan sporcularla, bir ve bir yıldan fazla çalışan sporcular arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. ($p < 0.05$, tablo:4). Burada yapılan çalışmayı destekler nitelikte olan çalışmalar arasında, Türksoy (2008), yapmış olduğu çalışmada, antrenörüyle 0-3 ay gibi en kısa süreyle çalışan sporcuların tatmin olmadıklarını, bu sonuç itibarıyla antrenörüyle daha uzun çalışan sporcuların hem liderlikte, hem tatminde daha pozitif bir artış gösterdiklerini saptamıştır. Bu çalışmaya göre, antrenörlerin sık sık kulüp değiştirmesi sporcu için dezavantaj oluşturmaktadır. Çünkü bulgulardan elde edilen bilgilere göre, antrenörün sporcuyla çalışma yılı uzadıkça sporcu açısından antrenörün lider davranışı pozitifleşmektedir. Farklı bir çalışmada ise, Yılmaz (2008), aynı antrenörle çalışma süresine göre 5 yıl ve üzerinde çalışanların ortalamasını 3 yıl ve 3 yıldan daha az sürede çalışanlardan daha az bulmuştur. Fakat bu sonuçta bulunan farklılığın çalışmaya katılan futbolcuların veya antrenörlerinin kişilik özelliklerinden kaynaklı olabileceğini de eklemiştir.

Sporcuların takımda oynama yılı değişkeni açısından spora özgü başarı motivasyon düzeyi puanlarına bakıldığında, güç gösterme, başarıya yaklaşma ve başarı gereksinimi güdüsü açısından bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$, tablo 5). Fakat başarısızlıktan kaçınma güdüsüne bakıldığında anlamlı bir fark görülmektedir ($p < 0.05$, tablo 5). Turhan (2009) yaptığı çalışmada takım sporlarından futbolla ilgilenen sporcuların futbol oynama süresinin 5 yıldan az olanlarında güç gösterme güdüsünü anlamlı olarak daha düşük bulmuştur. Başarıya yaklaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü arasında da anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Duman (2002) ise sportif tecrübenin artması ile başarıya yaklaşma güdüsünün arttığı kanısına ulaşmıştır. Bununla beraber deneyim sahibi ve deneyimsiz, başarılı ve başarısız tüm kürekçilerin yarıştan önce başarı isteğiyle eşit oranda olduklarını fakat yarış zamanı yaklaştıkça ve özellikle yarışma sırasında oluşan olayların deneyimi olmayan ve önceden başarısı bulunmayan kürekçileri daha çok etkilediğini ve bunun olumsuzluğa neden olduğunu saptamıştır (Aslan, 2000).

Sonuç olarak, araştırmada yaş değişkeninin ve aylık gelir kazancının kadın voleybol oyuncularının motivasyon düzeylerini önemli derecede etkilediği sonucuna

varılmıştır. Maddi kazancı yüksek sporcuların, maddi kazancı düşük sporculara oranla motivasyonlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

5.1. ÖNERİLER

Bu çalışmaya bağlı olarak, kadın voleybolcuların motivasyon düzeylerini arttırmalarına katkı sağlamak için aşağıdaki öneriler yapılmıştır:

Kadın voleybolcuların motivasyonları stres düzeylerine bağlı değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple motivasyonlarını arttırmak için antrenmanlarda psikolojilerini yükseltmeye yönelik psikolojik çalışmalara da yer verilmelidir.

Aylık gelir düzeyine göre sporcuların motivasyon düzeyinde artışlar gözlemlenmiştir. Kadın voleybolcuların motivasyon düzeylerini yükseltmek için gerekli maddi destek sağlanmalıdır.

Araştırma sırasında yapılan literatür çalışmaları göstermiştir ki, kadın voleybolcularla ve voleybolcuların motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmalar çok azdır. Bu sebeple gerek motivasyon gerekse kadın voleybolcular hakkında daha çok çalışma yapılması önerilmektedir.

Bununla beraber söylenebilir ki, yapılan bu çalışma ileride motivasyon ve voleybol alanında çalışma yapacak kişilere literatür bilgisi sağlamada yardımcı olabilecek ve voleybolda motivasyon adına araştırmacılara ve uygulamacılara farklı bakış açıları kazandırabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abakay, U. (2010). *Futbolcu-Antrenör İletişiminin Farklı Statülerdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu ile İlişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). Selçuk Üniversitesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
- Akarçeşme, C., Koruç, Z. ve Yılmaz, V. (2004). Voleybol Genç Bayan Milli Takımının Yarışma Öncesi ve Sonrası Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 3-12.
- Akbaş, E. (2014). *Voleybol Bölgesel Liginde Oynayan Sporcuların Antrenörlerle İletişim Becerilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktop, A. (2002). *Spora Özgü Başarı Motivasyonu ile Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aktop, A. ve Erman, K.A. (27-29 Ekim 2002). Takım ve Bireysel Sporcuların Başarı Motivasyonu Benlik Saygısı ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı*. Antalya.
- Alisinanoğlu, F. ve Ulutaş, İ. (2003). Çocukların Kaygı Düzeyleri İle Annelerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28(128), 65-71.
- Arı, R., Üre, Ö. ve Yılmaz, H. (1999). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Eğitimin Psikolojik Temelleri)*. 2. Baskı. Konya: Mikro Basım-Yayım.
- Arık, İ. A. (1996). *Motivasyon ve Heyecana Giriş*. İstanbul: Çantay Yayınevi.

- Aslan, A. (2000). *Türkiye Profesyonel 1., 2., 3. Ligi ve Amatör Takımların Başarı Motivasyonu Farklılıkları ve Sportif Tecrübe Dağılımları Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Atalay, A. (1998). *Spor Gazeteciliği*. İstanbul: Filiz Kitapevi Yayını.
- Baacke, H. Ve Beal, D. (1999). *Koç Rehberi*, (Çev: M. Hakan Dinçer), İzmir: FIVB Yayınları. (Eserin orijinali 1997'de yayımlandı.)
- Bakır, M., Serarslan, M., Paşaoğlu, A. ve Sarvan, C. (2000). *Bayan Voleybolcuların Spor Branşı Tercihlerinde Etkili Olan Sosyo-Ekonomik Kültürel ve Kişisel Faktörler*. İstanbul: Türkiye Voleybol Federasyonu Yayınları.
- Baltaş, Z. ve Baltas, A. (2000). *Bedenin Dili*. 27. Basım. İstanbul: Remzi Kitapevi Yayını.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Bayram, L. (2013). *Düzenli Spor Yapmanın İslahelerindeki Çocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bengü, M. (1987). *Voleybol*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Bierhoff-Alfermann, D. (1986). *Sportpsychologie*. Stuttgart: Springer-Verlag.
- Bompa, T. (1998). *Antrenman Kuramı ve Yöntemi*. (Çev: İlknur Keskin-.A. Burcu Tuner). Ankara: Bağırhan Yayınevi. (Eserin orijinali 1999'da yayımlandı.)
- Bora, M. V. (2013). *Beden Eğitimi Öğretmeni ve Sporcu Öğrenciler Arasındaki İletişimin, Sportif Başarı Motivasyonu İlişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Civan, A., Arı R., Görücü, A. ve Özdemir M. (2010). Bireysel ve Takım Sporcularının Müsabaka Öncesi ve Sonrası Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 193-206.
- Coşkun, Y. ve Günbey, A. (2009). Engelli Çocuğu Olan Annelerin Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Sosyal Destek Algıları Arasındaki İlişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Cox, R. H. (1990). *Sport Psychology. Concept and Applications*. Second Edition. Wm C. Brown Publishers.

- Cox, R. H. (1998). *Sport Psychology. Concepts and Applications*. 4.th ed. The Mc Graw-Hill.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çakıroğlu, T. (1987). *Antrenör- Sporcu İlişkileri ve Başarıda Spor Psikolojisinin Önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalışkan, G. (2001). *Liderlik Açısından Antrenör Davranışlarının Sporcu Performansı Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi Voleybol Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çamlıyer, H. ve Çamlıyer, H. (1997). *Eğitim Bütünlüğü İçinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun*. İzmir: Can Ofset.
- Çetinkanat, C. (2000). *Örgütlerde Güdüleme ve İş Doyumu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dirmen, A. (2014). *Farklı Liglerde Oynayan Kadın Futbol Takımı Oyuncularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Adana: Nobel Kitapevi.
- Dökmen, Ü. (2006). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çalışmaları ve Empati*. (35. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duda, J.L. and White, S. (1994). The Relationship of Gender, Level of Sport Involvement and Participation Motivation on Task and Ego Orientation, *International Journal of Sport Psychology*. 25(1), 4-18.
- Duman, S. (2002). *Türkiye 1. Liginde Mücadele Eden Futbol, Hentbol, ve Voleybol Takımlarının (Bayan-Erkek) Başarı Motivasyonu Farklılıkları ve Sportif Tecrübe Dağılımlarının Başarı Motivasyonlarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Engür, M. (2002). *Elit Sporcularda Başarı Motivasyonunun, Durumluk Kaygı Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Enstitüsü.
- Er, N., Çobanoğlu, G., Er, G., Zekioglu, A., ve Yazıcılar, İ. (10-11 Ekim 2003). *Sporda Başarı Motivasyonunun Cinsiyetler Açısından Analizi*, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresinde sunulmuş Poster Bildiri.

- Erdoğan, İ. (1994). *İşletmelerde Davranış*. (4. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Eren, E. (1996). *Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Eren, E. (2000). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. (Altıncı Basım). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ergun, N. ve Baltacı, G. (1997). *Spor Yaralanmalarında Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Prensipleri*. Ankara: Ofset Fotomat.
- Erkan, U. (1998). *Sporcular İçin Zihinsel Antrenör Rehberi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Erol, E. (1989). *Yönetim Psikolojisi*. İ.Ü. İşletme İktisadi Enstitüsü Yayın No: 105.
- Erşen, E. (26-27 Mayıs 2000). Mental Training Performans Ortamında Zihinsel ve Ruhsal Açından Kendini Kontrol Altında Tutma Eğitimi. *Gazi Üniversitesi BESYO Spor Bilimleri 1. Kongresi Bildirileri. Sporda Psiko-Sosyal Alanlar/ Spor Yönetim Bilimleri*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Fröhner, B. (1999). *Voleybolda Oyun Kuramı ve Alıştırmaları*. (Çev. Ali Cengiz), Ankara: Bağırhan Yayınevi. (Eserin orijinali 1989'da yayımlandı.)
- Gill, DL. (1986). *Psychological Dynamics of Sport*, Champaign: IL, Human Kinetics Publishers.
- Göğer, İ. (1995). *İletişim ve İletişim Teknikleri*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Gökçe, G., Şahin, A. ve Bulduklu, Y. (2010). Herzberg'in Çift Faktör Kuramı ve Alt Gelir Gruplarında Bir Uygulama: Meram Tıp Fakültesi Örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(20), 233-246.
- Güler, D. (1990). Eğitim İletişimi Kavramı Ve Sistem Yaklaşımı Açısından Eğitim İletişimi Sürecinin İncelenmesi. *Kurgu Dergisi*. 1(8), 479-487.
- Güven, A.(1982). *Ansiklopedik Spor Dünyası*. İstanbul: Serhat Yayınları.
- Hasırcı, S. (1995). Problem Sporcular. *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(6), 30-34.
- Hayashi, CT. (1996). Achievement Motivation Among Anglo American and Hawaiian Physical Activity Participants; Individual Differences and Social Contextual Factors. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(2), 194-215.

- Iso-Aloha, S. E. and Hatfield, B. (1986). *Psychology of Sport: A Social Psychological Approach Iowa*: Brown Company Publishers.
- İkizler, C. (1993). *Sporda Başarının Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- İkizler, C. ve Karagözoğlu, C. (1997). *Sporda Başarının Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- İnal, A. N. (1998). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*. Konya: Atlas Kitapevi.
- Jones, G. (1995). More Than Just a Game: Research Developments and Issues in Competitive Anxiety in Sport. *British Journal of Psychology*, 86(4), 449-478.
- Karagözoğlu, C. (2006). *Sporda Psikolojik Destek*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kasap, H. (1991). *Spor Metodik ve Didaktiği*. İstanbul: TFF Yayınları, No:9.
- Kaya, Y. (1999). *Performansta Üçüncü Boyut- Hipnoz ve Spor*. Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Keenan, K. (1996). *Yöneticinin Kılavuzu Motivasyon*, (Çev: Koparan, Z.) İstanbul: Remzi Kitabevi. (eserin orijinali 1996'da yayımlandı.)
- Kılıçgil, E., Bilir P., Özdiç, Ö., Eroğlu, K. ve Eroğlu, B. (2009). İki Farklı Üniversitenin Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 19-28.
- Koç, H. (2004). *Profesyonel Futbolcularda Durumluk Kaygı Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konter, E. (1996). *Bir Lider Olarak Antrenör*. İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 51-64.
- Koruç, Z. Ve Bayar, P. (20-22 Kasım 1992). Hentbolcu, Voleybolcu, Atlet ve Taekwondocuların Kişilik Örüntüleri Üzerine Bir Araştırma. *Spor Bilimleri II. Ulusal Kongre Bildirileri*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kurdak, S. S. (1996). *Sporda Doping ve İlaç Kullanımı*. Sporsal Kuram Dizisi 7, Ankara: Bağırhan Yayınevi.

- Kuter, M. ve Öztürk, F. (1998). *Sporda Risk Faktörleri*. Bursa: Gazetecilik ve Yayıncılık A.Ş.
- Laçınler, E. (1997). Farklılıkların ve Benzerliklerin Yönetimi, *Human Resources Dergisi*, Şubat.
- Lawrance, AP. (1996). *The Science of Personality*. New York: John Willey and Sons.
- Lunenburg, F. C. and Ornstein A. C. (1991). *Educational Administration Concepts and Practice*. 2nd Edition. California: Wadsworth Publishing Company.
- Martens, R. (çev.) ve Büyükonat, T.(1998). *Başarılı Antrenörlük*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Mitchell, R. (1986). Team Building by Disclosure of Internal Frames of Reference. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 22(1).
- Mungan, S. (1995). *Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim Sözlüğü*. İstanbul: Ark Yayınevi.
- Nagata, S. (2014). A Pilot Study of Exclusivity Of Athletic Identity Among Wheelchair Rugby Players. *Therapeutic Recreation Journal*, 48(4), 320-331.
- Nar, E. (2005). *Beni Anlayın*. 3. Baskı. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılık.
- Nelson, D.L. and Quick, JC. (1995). *Organizational Behaviour Foundations. Realities and Challenges*. 2nd Edition. New York: West Publishing Company.
- Onaran O. (1981). *Çalışma Yaşamında Güdüleme Kuramları*. (1. Baskı) Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. No:470.
- Öğülmüş S. (2002). *Güdüleme (Motivasyon) Kuramları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma Uygulama Merkezi Yayınları; No: 5.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. Ankara: M.E.B Sözlüğü.
- Özbaydar S. (1983). *İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özerkan, K. N. (2004). *Spor Psikolojisine Giriş Temel Kavramlar*. (1. Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Özkök, E. *İletişim Kuralları Açısından Kişilerin Çözülüşü*. Ankara: Tan Yayınları.
- Peker, Ö. (2000). *Yönetim Becerileri*, Ankara: Yargı Yayınları.
- Roberts, GC. (1992). *Motivation in Sport and Exercise, Conceptual Constrains and Covergence.* , İllinois: Human Kinetics Boks Campaign.
- Rusidill, M.E., (1988). Sex Differences in Various Cognitive And Behavioral Parameters in A Competitive Situation, *İnternational Journal of Sport Psychology*, 19(4), 296-310.
- Sabuncuoğlu Z., Tüz M. (2005). *Örgütsel Psikoloji*. (5. Baskı) Bursa: Furkan Ofset.
- Sarıkaya, N., Sütütemiz N. (25-26 Kasım 2004). Tüketicilerin Satın Alma Davranışı ve Yaşam Tarzı Üzerinde Renklerin Etkisine Yönelik Bir Araştırma. 3. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı*, Osmangazi Üniversitesi, Yayın No:108.
- Schmidt, U. and Schmole, M. (1997).Attribution und Emotion im Sportspiel Volleyball, *Sportpsychologie*, 27(3), 43-47.
- Sevim, Y. (1997). *Antrenman Bilgisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Soyer, F., Can, Y., Güven, H., Hergüner, G., Bayansalduz, M. ve Tetik, B. (2010). Investigation of Relation Between Motivation of Success And Team Unity of Sportsmen. *Journal of Human Sciences*, 7(1), 225-239.
- Şahan, T. (2010).*Takım ve Bireysel Sporlarda Motivasyonu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Talukan, B. ve Erçelikcan, S. (1999). *Çokuluslu Şirketlerde Liderlik*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Tavacıoğlu, L. (1999). *Spor Psikolojisi- Bilişsel Değerlendirmeler*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Tepeköylü, Ö. (2007). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Terzioğlu, A. E. (1990). Spor Eđitiminde Motivasyon Kavramı. *Atatürk Eğitim Fakóltesi Spor Bilimleri Dergisi*,1(2).
- Thomas, G. (1998). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. (6. Baskı) (Çev: E. Aksay). İstanbul: Sistem Yayıncılık. (Eserin orjinali 1987’de yayınlandı.)
- Tiryaki, Ş ve Gödelek, E. (1997). *Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Türk Sporcuları için Uyarlanması Çalışması*. Ankara: Bağırđan Yayınevi.
- Tiryaki, Ş. (1997). *Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin Türk Sporcuları İçin Uyarlama Çalışması*. Ankara: Bağırđan Yayınevi.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*. (1. Baskı) Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Topaloğlu, M. ve Koç H. (2002). *Büro Yönetimi: Kavramlar ve İlkeler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Turhan, M. (2009). *Profesyonel Futbolcularda Depresyon Düzeyi, Anksiyete Düzeyi ve Kişilik Özellikleri İle Sporda Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tutar, H. ve Yılmaz, K. (2005). *Genel İletişim*. (5. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınları.
- Türkmen, M. (2005). *Profesyonel Erkek Futbolcular ile Amatör Erkek Futbolcuların Başarı Motivasyonu Düzeylerinin Karşılaştırılması (İzmir-Manisa Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türksoy, A. (2008). *Futbolda Sporcu Tatmini İle Antrenörlerden Beklenen Ve Gerçekleşen Liderlik Davranışlarının Tespiti*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- URL 3: <https://www.mevzuatdergisi.com/2004/06a/02.htm> adresinden 03.05.2018 tarihinde erişilmiştir.
- URL1:<https://www.guncelpsikoloji.net/kisilik-kuramlari/maslowun-ihtiyaclar-hiyerar-sisi-5-temel-ihtiyac-h5577.html/> adresinden 01.05.2018 tarihinde erişilmiştir.

URL2: <http://slideplayer.biz.tr/slide/11335788/> adresinden 01.05.2018 tarihinde erişilmiştir.

Vealey, R. S., Garner-Holman, M., Hayashi, S. W., and Giacobbi, P. (1998). Sources of Sport-Confidence: Conceptualization and Instrument development. *Journal of Sport and Exercise psychology*, 20(1), 54-80.

Weinberg, R. S. And Gould D. (1995). *Foundation of Sport and Exercise Psychology*. USA: Human Kitenics Books Champaign.

Willis, J. D. (1982). Three Scales to Measure Competition-Related Motives in Sport. *Journal of Sport Psychology*, 4(4), 338-353.

Wulf, G. (2007). *Attention And Motor Learning*. IL: Human Kinetics, Champaign.

Yalçın, İ. (2015). *İşitme Engelli Futsal Sporcularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yaman, M., Duman, S. ve Hergüner, G. (2001).Türkiye 1. Ligindeki Müsabık Voleybolcu, Hentbolcu ve Futbolcu Bayanlar Arasındaki Başarı Motivasyonu Farklılıklarının Araştırılması, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5, 102 .

Yavilioğlu, C. (2002). Ekonomik Kalkınma ve Motivasyon Arasındaki İlişki. *C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 109-130.

Yerlisu, T. (1993). *Amatör Sporda Sporcuların Ödüllendirilmeleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yetim, A. (2015). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Yılmaz, İ. (2008). *Sporcu Algıları Çerçevesinde Farklı Spor Branşlarındaki Antrenörlerin Liderlik Davranış Analizleri ve İletişim Becerileri Düzeyleri*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yüksel, M. (2006). *Duygusal Zeka ve Performans İlişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zıllıoğlu, M. (2003). *İletişim Nedir?*. (2. Baskı) İstanbul: Cem Yayınevi.

Zinser, N., Wrisberg, C. ve Draper, V. (2003). Voleybol Performansını Etkileyen Psikolojik Faktörler. *Voleybol Bilim ve Teknoloji Dergisi* 10(30).

EKLER

EK- 1

Değerli Sporcular,

Bu çalışma bilimsel bir araştırma için yapılmaktadır. Lütfen olması gereken durum yerine mevcut durumu değerlendiriniz. Aşağıda demografik bilgiler ve ölçek soruları bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra lütfen size uygun olanını yazıp ve ölçek soruları için ise size en yakın olan şıkkı işaretleyiniz. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Elif Tuğçe Kavas

Sakarya Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

EK- 2
WILLIS'IN SPORA ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ

1. Yaşınız:.....

2. Medeni durumunuz: () Evli () Bekâr

3. Aylık geliriniz: () 1.000 TL den az () 1.001 - 2.000 TL () 2.001 - 3.000 TL ()
3.001 TL den fazla

4. Eğitim durumunuz: () İlköğretim () Lise () Ön lisans
() Lisans () Yüksek Lisans

5. Şu anki antrenörle kaç yıldır çalışıyorsunuz?

6. Şu anki takımınızda kaç yıldır voleybol oynamaktasınız?.....

		HİÇBİR ZAMAN	ÇOK AZ	BAZEN	OLDUKÇA FAZLA	HER ZAMAN
1	Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar.					
2	Maçtan hemen önce gergin oluyorum ve olduğum yerde duramıyorum.					
3	Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim.					
4	Zor bir antrenman anında çalıştırıcının takdiri bana zorluğu unutturur.					
5	Diğerleri beni önde gelen bir sporcu olarak görmüyorlar.					
6	İyi oyun çıkarmak heyecan veriyor.					
7	Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar.					
8	İzleyiciler varken daha iyi oynadığımı düşünüyorum.					

9	Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum.					
10	Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyor.					
11	Diğer oyuncuların eğitilmesi için çok çaba gösteriyorum.					
12	Sportaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi seviyorum.					
13	Takım lideri olmaktan hoşlanırım.					
14	Maçta kendimi oyuna öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçekle bağlantımı yitiriyorum.					
15	Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum.					
16	Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum.					
17	Bir maçtan önce sakin olmak benim için çok zor.					
18	Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapmaya istekli olan sporcuları takdir ediyorum.					

		HİÇBİR ZAMAN	ÇOK AZ	BAZEN	OLDUKÇA FAZLA	HER ZAMAN
19	İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum.					
20	Sporda başarılı olmayı istiyorum.					
21	Benimle aynı düzeyde olan birisiyle başa baş mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim.					
22	Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor.					
23	Sporda başarılı olmak için yıl boyu çalışmayı isterim.					
24	Amacım bir spor dalında önde gelen biri olmaktır.					
25	Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır.					
26	İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir.					
27	Bazen maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim.					

28	Bir maçıtan hemen sonra karnıma ağrılar girer.					
29	Sportif kapasitemi beğenmiyorum.					
30	Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum.					
31	En iyisini yapmak için çok çaba gösteririm.					
32	Birisi hakkında maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum.					
33	Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum.					
34	Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni çok üzüyor.					
35	Bir takım arkadaşımın oynamasına yararlı olacak önerilerde bulunmaktan hoşlanıyorum.					
36	Başkalarının güç bulduğu bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum.					
37	Bir maçıtan önce olabilecekleri kendime çok dert etmiyorum.					
38	Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum.					
39	Maçıtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum.					
40	Başarıya açılan yol, şanstan çok daha fazla çalışmadan geçer.					

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Elif Tuğçe Kavas, 23.07.1992 yılında Ankara ilinin Çankaya ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğretimini Kocatepe Mimar Kemal İlköğretim Okulu'nda, liseyi ise 50. Yıl Lisesi'nde tamamladı. 2010 yılında Gazi Üniversitesi Sanat Tarihi bölümüne girmeye hak kazandı. Mezun olduktan sonra 2016 yılında Sakarya Üniversite Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. Çeşitli kulüplerde uzun süre lisanslı voleybol oynadı. Aynı branşta hala antrenörlük yapmaktadır.

E-mail: etugcekavas@gmail.com

Telefon no: 05462435213

